

THE GREAT COLLECTION V

ค บู่ ช นี ย บู่ ค ค ล

ดร.บัว องภากรณ์

ปรมาจารย์ทางเศรษฐกิจ-การคลัง

ประวัติและความคิด

ผลงานและทรรศนะทางการเงิน-การคลัง

เผยแพร่เป็นชุดสะสมมตะเป็นครั้งแรก

รวบรวมและเรียบเรียงโดย วิทยากร เรืองกุล

ห้ามซื้อขาย

Copyright © 2014 by The Great Collection. All rights reserved. (10) ปีที่ 14 ต.ค. 20.ค. 25

ความรุนแรง... ที่ทะลุขีดจำกัด

พีทีที ไฮ-ซีเทน ดีเซลแรงสูง จากปตท.
ค่าซีเทน 52 จุดกลั่น 357 กำมะถันต่ำ

- ให้พลังเหนือกว่า
- อัตราเร่งทันใจ
- สตาร์ทง่าย
- เครื่องเดินเรียบ
- เมาไหม้หมดจด
- ลดการสึกหรอ
- ลดมลพิษ ลดควันดำ
- ยืดอายุเครื่องดีเซล
- ประหยัด คุ่มค่า

เติมพลัง เติมประสิทธิภาพดีเซล

ดีเซล พีทีที ซีเทน

มีจำหน่ายที่สถานีบริการปตท. ที่มีสัญลักษณ์นี้

ชุด ปุ ช นี ย บุ ค ค ล

ประวัติและความคิด 3

ดร. ป๋วย อิงภากรณ์

ปรมาจารย์ทางเศรษฐกิจ-การคลัง

THAILAN

คำนำของบรรณาธิการ

สำหรับหนังสือชุดประวัติและความคิด 3 นี้ บรรณาธิการได้เลือกเรื่องที่อาจารย์ป๋วยเจียน เล่าประสบการณ์ของตนเอง เป็นเรื่องทำนองเดียวกับชุดที่ 1-2 ที่ให้ชื่อว่า “ประวัติและความคิด” ก็เพราะว่าเป็นงานที่สะท้อนทั้ง 2 ด้าน งานเหล่านี้อาจารย์ป๋วย เขียนเป็นบทความสั้นๆ ในวาระต่างๆ กัน เช่น เพราะมีผู้ขอให้เขียนบ้าง เขียนเป็นที่ระลึกในงานต่างๆ บ้าง ในหนังสือชุดประวัติและความคิด 1-3 นี้ บรรณาธิการได้ใช้วิธีเลือกและเรียงลำดับบทความ โดยพิจารณาความต่อเนื่องทางเวลาของเรื่องราวที่อาจารย์ป๋วยเล่าเป็นหลัก ในเล่มนี้ประกอบไปด้วยบทความ 2 ชิ้น คือ (1)พระบรมวงศานุวงศ์ และขบวนการเสรีไทย เป็นเรื่องสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ขณะอาจารย์ป๋วยเป็นนักศึกษาปริญญาเอกที่อังกฤษ และสมัครเป็นทหารอังกฤษเพื่อเข้าร่วมขบวนการเสรีไทย ทำงานต่อต้านการยึดครองของญี่ปุ่น และ (2)เหลียวหลังแลหน้าเป็นการเขียนสรุปประสบการณ์ และความคิดที่ผ่านมา 60 ปีของท่าน ซึ่งท่านเขียนขึ้นในปี 2519

บรรณาธิการได้เขียนถึงประวัติศาสตร์โดยย่อของอาจารย์ป๋วย และความคิดเล่ม 1 แล้ว จึงจะไม่กล่าวซ้ำในที่นี้ จะขอกล่าวเพียงที่มาของบทความ และบรรยากาศในยุคสมัยที่บทความแต่ละชิ้นได้เขียนขึ้นดังต่อไปนี้คือ

เรื่อง “พระบรมวงศานุวงศ์” และขบวนการเสรีไทยเขียนปลายปี 2514 ตีพิมพ์ใน “บางเรื่องเกี่ยวกับพระบรมวงศานุวงศ์ ในระหว่าง

สงครามโลกครั้งที่ 2” หนังสือนี้เป็นงานรวมข้อเขียนของอาจารย์ปรีดี พนมยงค์ ซึ่งขณะนั้นเข้าใจว่าจะย้ายจากการลี้ภัยในจีนมาอยู่ฝรั่งเศสแล้ว อาจารย์ป่วยขณะนั้นลาออกจากผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นคณบดีคณะเศรษฐศาสตร์ ธรรมศาสตร์ เต็มตัว ต่อมาท่านได้ขอลาไปเป็นอาจารย์พิเศษที่มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์อยู่ระยะหนึ่ง เข้าใจว่าช่วงที่อยู่อังกฤษท่านคงจะได้มีการติดต่อกับอาจารย์ปรีดี หลังจากที่ไม่ได้ติดต่อกันมาเป็นสิบปี และคงจะช่วยเขียนเรื่องนี้เป็นการบินที่กประวัติศาสตร์ รวมทั้งเป็นการช่วยสร้างภาพพจน์ให้ประชาชนเข้าใจว่า อาจารย์ปรีดี พนมยงค์ จงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ ไม่ใช่เป็นไปในทางตรงกันข้าม อย่างที่กลุ่มต่อต้านอาจารย์ปรีดีพยายามสร้างตลอดมา

บทความเรื่อง “เหลียวหลังแลหน้า” อาจารย์ป่วย คงเขียนราวต้นปี 2519 ในวาระที่ท่านจะครบ 60 ปี ในวันที่ 9 มีนาคม 2519 พิมพ์ครั้งแรกในนิตยสารของธนาคารแห่งประเทศไทย ธปท.ปริทรรศน์ ฉบับที่ 6 เดือนเมษายน 2519 ช่วงนั้นคือช่วงหลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 มาได้ประมาณ 2 ปีกว่าเป็นยุคเสรีประชาธิปไตย มีการต่อสู้กันทางความคิดการเมืองอย่างแหลมคม ระหว่างฝ่ายหัวเก่าจารีตนิยมและอำนาจนิยม กับนักศึกษาปัญญาชนหัวก้าวหน้า ซึ่งโน้มเอียงไปทางสังคมนิยม อาจารย์ป่วยในฐานะนักเสรีนิยมอยู่ระหว่างกลางคน 2 กลุ่มนี้ ท่านพยายามที่จะให้สังคมไทยเปลี่ยนแปลงไปเป็นเสรีประชาธิปไตยอย่างสันติวิธี หรือที่ท่านเรียกว่า สันติประชาธรรม อย่างไรก็ตามค่อยประสบความสำเร็จนัก ขณะนั้นท่านไม่มีตำแหน่งทางการเมืองหรือทางราชการอื่นใด นอกจากเป็นอธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งเป็นแหล่งชุมนุมนักศึกษาปัญญา

ชนหัวรุนแรงที่สำคัญ ฝ่ายหัวเก่าจารีตนิยมก็คิดว่าท่านเป็นพวกซ้าย พวกนิยมอาจารย์ปรีดี พวกหนุ่มนักศึกษาธรรมศาสตร์ให้หัวรุนแรง ฝ่ายซ้ายก็คิดว่าท่านเสรีนิยมและประนีประนอมกับฝ่ายอำนาจเก่ามากเกินไป ซึ่งเป็นคำกล่าวหาที่ไม่เป็นจริง และไม่เป็นธรรมของทั้งสองฝ่าย แต่ในปัจจุบันนี้ หลังจากที่เราได้ผ่านประสบการณ์ที่เจ็บปวด และบทเรียนทางประวัติศาสตร์ ทั้งจากเหตุการณ์สังหารหมู่ นักศึกษา ประชาชนในวันที่ 6 ตุลาคม 2519 (ไม่ถึงปีภายหลังจากปีที่ท่านเขียนบทความนี้) และการปราบปรามประชาชนอย่างป่าเถื่อนในวันที่ 17-18 พฤษภาคม 2535 ทำให้พวกเราอาจจะกลับไปอ่านบทความ “เหลียวหลังแลหน้า” ของอาจารย์ป๋วยอย่างพินิจพิจารณาอีกครั้ง ในทรรศนะของบรรณาธิการ นี่เป็นบทความชิ้นเอกชิ้นหนึ่งของอาจารย์ป๋วย ที่น่าจะใช้เป็นส่วนหนึ่งของหนังสืออ่านประกอบในระดับโรงเรียนชั้นมัธยมและมหาวิทยาลัย เพราะงานชิ้นนี้นอกจากจะมีคุณค่าในแง่แนวคิดประสบการณ์ ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญ แล้วยังมีคุณค่าทางวรรณศิลป์อีกด้วย โดยเฉพาะตอนสุดท้ายเรื่อง “คุณภาพแห่งชีวิต” นั้นเป็นกลอนแปลที่มีทั้งเนื้อหาและความงามมากขึ้นหนึ่งในระดับที่น่าจะได้รางวัลทางวรรณกรรมทีเดียว

จดหมายของนายเข้ม เย็นยิ่ง อ.ป๋วยเขียนในเดือนกุมภาพันธ์ 2515 ขณะที่ท่านเป็นอาจารย์พิเศษอยู่ที่มหาวิทยาลัยในประเทศไทย อังกฤษ โดยท่านคงจะส่งให้จอมพลถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น ซึ่งทำรัฐประหารรัฐบาลตัวเองในปี 2514 หลังจากที่ เป็นนายกฯ นั้นเอง แต่ท่านใช้วิธีเขียนเป็นเชิงอุปมาอุปมัย โดยเปรียบเทียบประเทศกับหมู่บ้าน ท่านได้ส่งสำเนาจดหมายนี้ให้อาจารย์ ในคณะเศรษฐศาสตร์อ่านกัน บรรณาธิการมีโอกาสได้อ่านด้วยเพราะทำ-

งานแบบอาสาสมัครในช่วงเย็นให้กับวารสารชาวบ้านรายเดือนของสมาคม
เศรษฐศาสตร์ ธรรมศาสตร์ อ.ป๋วยคงไม่ได้ตั้งใจจะให้เผยแพร่ จึงได้ถือ
วิสาสะนำลงตีพิมพ์ โดยว่าหัวเรื่องว่า “เรื่องสั้น” เพื่อลดอัตราเสี่ยงจาก
การที่จะถูกรัฐบาลเผด็จการทหารรังแกเอา โดยทำให้บทความนี้ดูเป็นเรื่อง
แต่งไม่ใช่เรื่องจริง แต่ก็ใส่ชื่อของท่านเป็นผู้เขียนลงไปด้วย ในสำเนาฉบับนั้นไม่มี
ชื่อท่านปรากฏอยู่ แต่เป็นที่รู้กันว่าชื่อ “เข้ม เข็มยิ่ง” เป็นชื่อจัดตั้งสมัย
เป็นเสรีไทย จดหมายฉบับนี้ได้ส่งผลสะท้อนเป็นส่วนหนึ่งของการเรียก
รื้อประชาธิปไตยที่สำคัญ ในช่วงปี 2515-2516

บทความบันทึกประชาธรรมไทยโดยสันติวิธี เป็นบทความที่
ขยายความคิดของท่าน ในเรื่องประชาธิปไตยที่ท่านอยากเห็น นี่เป็นแนว
ความคิดหลักของท่าน ซึ่งท่านยึดถืออย่างเสมอต้นเสมอปลาย แม้หลัง
เหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 คนไทยจะพัฒนาความคิดไปทางสุดโต่ง
เป็นขวากับซ้ายมาก แต่อ.ป๋วยก็ไม่ได้หันเหไปกับกระแสพายุของ
ความขัดแย้งดังกล่าว ยังคงทำงานด้านการพัฒนาการศึกษาและสังคม
ในฐานะอธิบดีการบดี นักคิดนักเขียน เพื่อสังคมของท่านไปอย่างไม่ย่อท้อ
จนกระทั่งถึงเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 พายุจากฝ่ายขวาจึงพัด
อย่างรุนแรงจนท่านไม่สามารถจะอยู่ในเมืองไทย โดยปราศจากอันตราย
ได้ ท่านจึงต้องจากไปใช้ชีวิตที่ต่างประเทศนับตั้งแต่นั้นมาจนถึงปัจจุบัน

วิทยากร เชียงกุล

มหาวิทยาลัยรังสิต ปทุมธานี

พฤศจิกายน 2535

รวมงานเขียนเลือกสรรของ
อ.ป๋วย อึ๊งภากรณ์

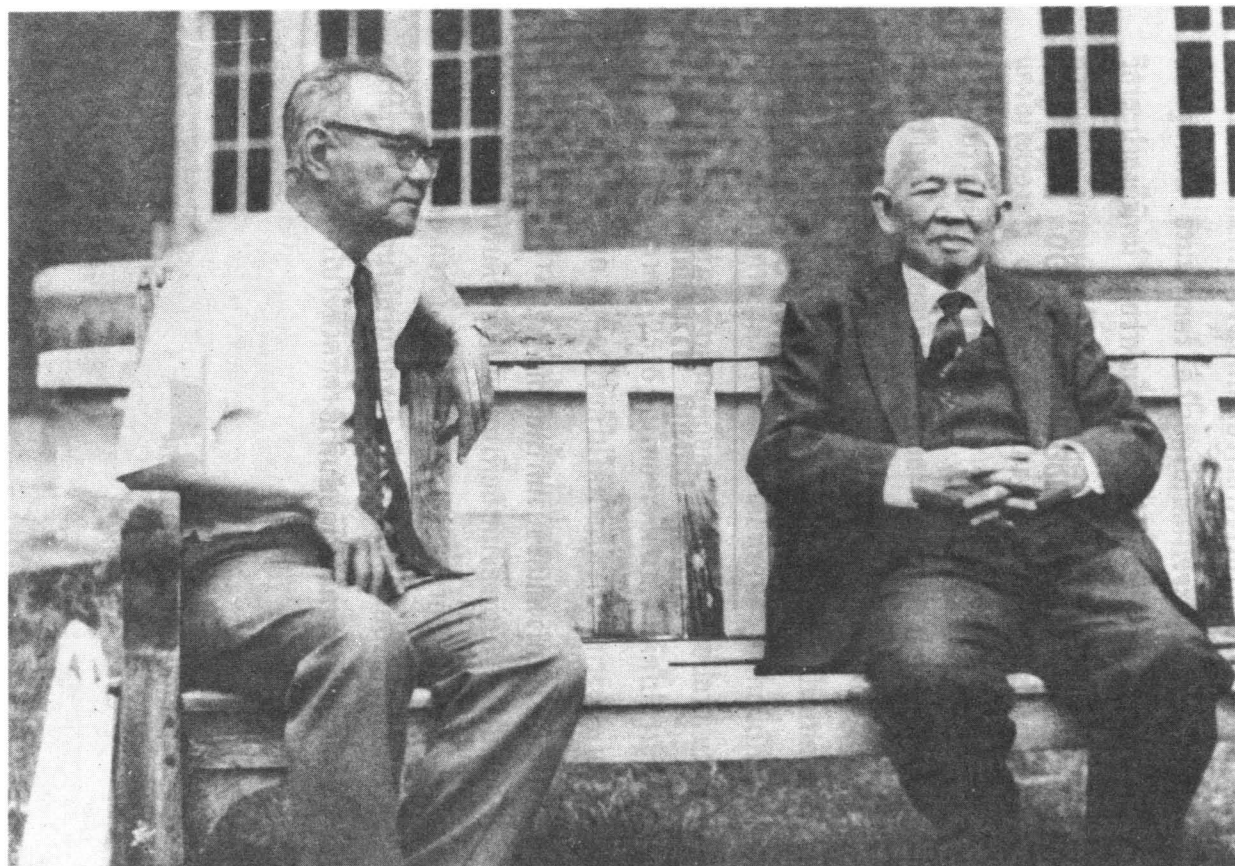
ชุดปฐมนิยบุคคล

ประวัติ และความคิด 3

วิทยากร เชียงกุล บรรณาธิการ

พระบรมวงศานุวงศ์และขบวนการเสรีไทย	9
เทลิวหลังแลหน้า	17
จดหมายนายเข้ม เย็นยิ่ง	65
บันทึกประชาธรรมไทยโดยสันติวิธี	73

พระบรมวงศานุวงศ์* และขบวนการเสรีไทย

เมื่อผมกับเพื่อนเสรีไทยจากอังกฤษอีก 5-6 คน โดดร่มลงในเมืองไทยระหว่างสงครามญี่ปุ่น เมื่อเดือนมีนาคม 2487 แล้วถูกจับมาคุมตัวที่กองตำรวจสันติบาลนั้น พวกเราได้ติดต่อทางวิทยุกับกองบัญชาการของอังกฤษที่อินเดียสำเร็จได้ เมื่อกันยายนหรือตุลาคมในปีเดียวกันนั้น เป็นช่องทางสื่อสารช่องแรกระหว่างขบวนการเสรีไทยซึ่งมีนายปรีดี พนมยงค์ ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์เป็นหัวหน้าฝ่ายหนึ่ง กับกองทัพและรัฐบาลของพันธมิตรด้านสหประชาชาติอีกฝ่ายหนึ่ง และเป็นทางที่สื่อสารทางวิทยุช่องเดียวอยู่หลายเดือนจนกว่าจะได้มีหน่วยพลร่มอื่นๆ จากอังกฤษและอเมริกาเข้ามาทำการติดต่อได้สำเร็จ เพราะฉะนั้นผมจึงกล่าวได้ว่าระหว่างปลายปี 2487 จนถึงปี 2488 นั้น เรื่องราวทั้งหมดในการติดต่อระหว่างเสรีไทยกับสหประชาชาติต้องผ่านสถานีวิทยุของผม เพื่อนของผมกับผมเป็นผู้รับข้อความที่จะต้องส่งต้องรับเข้ารหัส ถอดรหัส และเรียบเรียงส่งไปตามที่ควรจะทำ กับกล่าวได้อีกอย่างหนึ่งว่า การติดต่อในระแวงเวลานั้นไม่มีใครอื่นทราบ ไม่มีใครบันทึกไว้ เอกสารต่างๆ ก็ทำลายเสียสิ้นเพื่อมิให้ตกถึงมือข้าศึก ฉะนั้นจึงเห็นควรเขียน

* (เขียนปลายปี 2514 พิมพ์ครั้งแรกต้นปี 2515)

ขึ้นไว้เป็นหลักฐานสำหรับนักศึกษาและคนไทยรุ่นหลังทั้งปวงจะได้ทราบ
เพื่อนของผมที่ร่วมทำการสื่อสารดังกล่าวมาข้างต้น ซึ่งจะเป็น
พยานสนับสนุนบทความนี้ได้แก่ นายประทาน เปรมกมล นายสำราญ
วรรณพฤษ (ทั้งสองคนทำงานอยู่ที่ลิเวอรับราเธอร์ส ออกเมื่อปี 2514
นี้) นายเปรม บุรี และนายระจิด บุรี (ทั้งสองคนเป็นศาสตราจารย์
อยู่คณะแพทยศาสตร์รามธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล) และนายธนา โปษ-
ยานนท์ (เคยเป็นนายตำรวจ ขณะนี้ทำงานที่ธนาคารแห่งประเทศไทย)

เมื่อเราคิดต่อทางวิทยุกับสหประชาชาติได้ ไม่ช้า ทางกองบัญชา-
การอังกฤษก็ปรารถนาว่าจะส่งพลจัตวาเจ็กส์ และพลตรีฮอบส์ เข้ามา
หารือและเจรจากับหัวหน้าขบวนการเสรีไทย ซึ่งหัวหน้าเสรีไทยก็ได้ตอบเชื้อ
เชิญให้เข้ามาในโทรเลขฉบับต่อมาทางอังกฤษได้ถามต่อมาว่า ในคณะของ
พลจัตวาเจ็กส์นั้น อยากจะให้หม่อมเจ้าสุภสวดี สวัสดิวัตน์ ซึ่งทรงยศ
เป็นนายร้อยเอก ในกองทัพอังกฤษขณะนั้นเข้ามาด้วย ไม่ทราบหัวหน้า
เสรีไทยจะยินดีต้อนรับหรือไม่

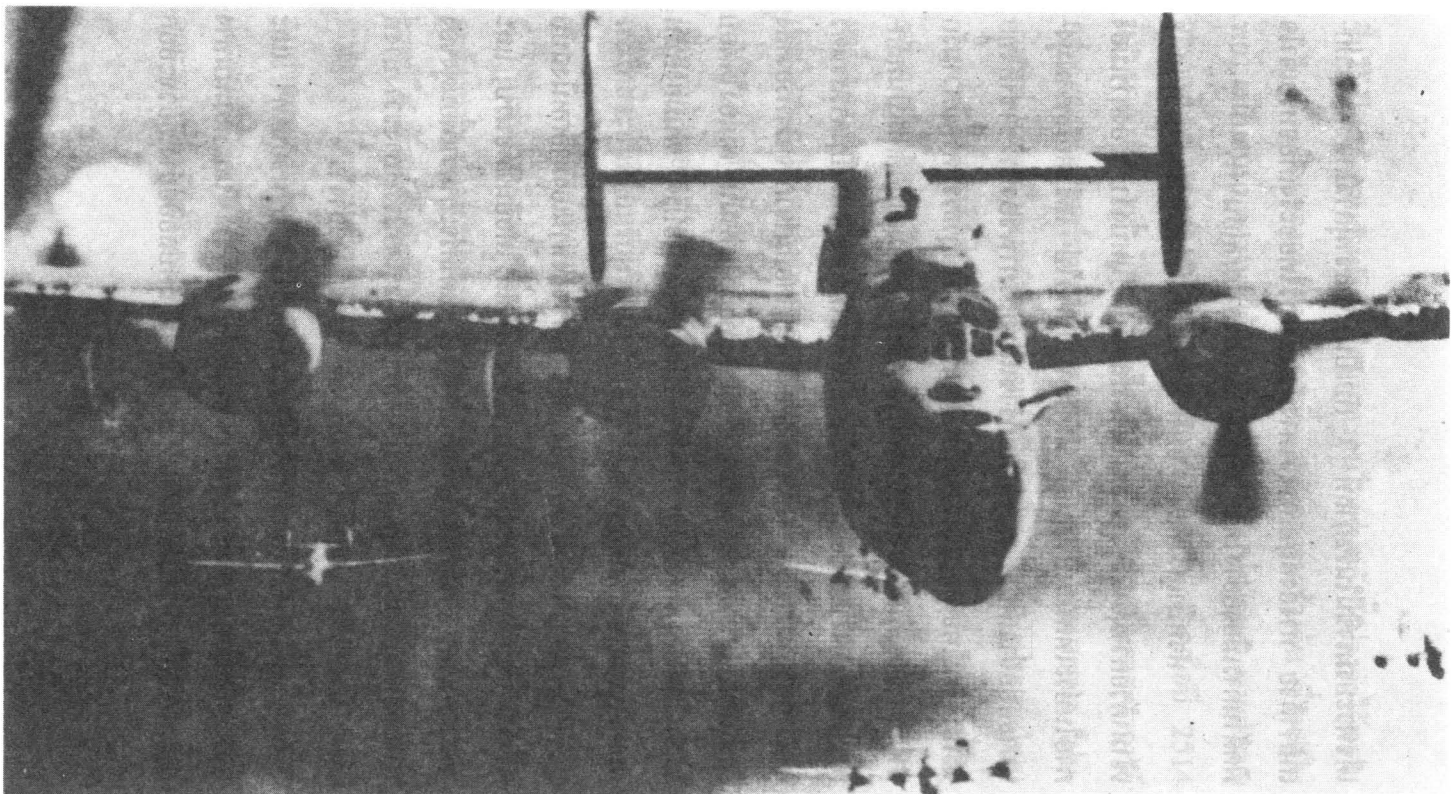
การที่อังกฤษมีโทรเลขถามเรื่องหม่อมเจ้าสุภสวดี (ท่านจีน)
นี้ ผู้ที่ไม่ทราบเรื่องอาจจะประหลาดใจ ก็เพราะท่านจีนเป็นคนไทยทำไม
จะต้องถามกันด้วย น่าจะส่งเข้ามาได้ดีกว่าส่งนายทหารฝรั่งด้วยซ้ำคำอธิบาย
ก็คือ ด้านอังกฤษเข้าใจดีว่านายปรีดี พนมยงค์ เป็นผู้ก่อการในคณะ
ราษฎร เปลี่ยนแปลงการปกครองปี 2475 ผู้หนึ่ง ซึ่งเปลี่ยนระบบจาก
สมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นระบบรัฐธรรมนูญ โดยมีพระมหากษัตริย์
และต่อมาสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวไม่พอพระทัยในการดำเนินงานของ
คณะราษฎรถึงกับทรงสละราชสมบัติ ส่วนท่านจีนนั้นเป็นเชษฐาของสม-

เด็จพระบรมราชินีในรัชกาลที่ 7 กับเป็นราชเลขานุการใกล้ชิดพระปกเกล้าด้วย ทางอังกฤษเกรงว่าทางหัวหน้าเสรีไทยจะรังเกียจหรือเข้าใจผิดด้านการเมืองอย่างใดอย่างหนึ่ง จึงต้องถามมาก่อน

หัวหน้าเสรีไทยได้ตอบโทรเลขไปทันทีว่าขอเชิญท่านจีนเสด็จเข้ามาด้วยความยินดี ใจความในโทรเลขนั้นตอนหนึ่งว่า เรื่องการเมืองภายในประเทศนั้นเป็นอันยุติไม่มีปัญหาอีกต่อไป เสรีไทยมีความมุ่งหมายอยู่อย่างเดียวที่จะรักษาเอกราชและอธิปไตยของประเทศไทย ฉะนั้น คนไทยทุกคนไม่ว่าจะเป็นเจ้านายหรือราษฎรธรรมดาที่มีความรักชาติอย่างเดียวกัน ต้องถือเป็นคณะเดียวกัน มีความสามัคคีกันเป็นหลักใหญ่ ทางราชการอังกฤษยังไม่แน่ใจได้มีโทรเลขถึงผมเป็นการส่วนตัวถามว่าที่หัวหน้าเสรีไทยส่งโทรเลขตอบไปนั้นคำตอบมาจากใจจริงหรือว่าส่งไปเป็นพิธี และเพื่อแสดงอหฺยาศัย diplomatic เท่านั้น ผมเองได้ตอบยืนยันไปตามที่ได้สังเกตมาก่อนว่า คำตอบของนายปรีดี พนมยงค์นั้นผมแน่ใจว่ามาจากใจโดยสุจริต

ต่อมาท่านจีนได้ทรงส่งวิทยุโทรเลขของท่านเองมาอีกหนึ่งฉบับตรงถึงนายปรีดี พนมยงค์ ขอบใจที่หัวหน้าเสรีไทยยินดีต้อนรับ และทรงแสดงเจตนาว່าร่วมงานด้วยอย่างจริงใจ แต่ใครจะถามว่าเพื่อนฝูงของท่านจีนหลายท่านต้องโทษการเมืองอยู่ที่เกาะตะรุเตาบ้าง บางขวางบ้างที่อื่นๆ บ้าง นั้น นายปรีดี พนมยงค์ จะกระทำอย่างไร

หัวหน้าเสรีไทยตอบไปโดยฉับพลันว่า กรมขุนชัยนาทฯ และผู้อื่นซึ่งต้องโทษการเมืองอยู่ที่เกาะตะรุเตา บางขวาง และที่อื่นนั้นทางกรุงเทพฯ จะหาทางปลดปล่อย และมีใ้จะปลดปล่อยอย่างเดียวจะออก

กฎหมายนิรโทษกรรมด้วย โอกาสที่จะกระทำได้ก็คือจอมพล.พิบูล-สงครามต้องกลัให้ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแล้วผู้สำเร็จราชการฯ แต่งตั้งนายควง อภัยวงศ์ ผู้ร่วมงานอยู่ในขณะนั้นขึ้นเป็นหัวหน้ารัฐบาลแทน

ท่านจีนและทางราชการอังกฤษ ก็มีความพอใจ คณะของพลจัตวาเจ็กส์และท่านจีนจึงได้เข้ามากรุงเทพฯ และได้เข้าพบบรรดาหัวหน้าเสรีไทยหลายครั้งที่จำได้แน่ก็คือ บนเรือซึ่งลอยลำวิ่งขึ้นลงในแม่น้ำเจ้าพระยา (ซึ่งปลอดภัยจากญี่ปุ่น) และที่ตึกโดมของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ชั้นสอง ซึ่งใช้เป็นที่ทำการแห่งหนึ่งของขบวนการเสรีไทย (ศาสตราจารย์วิจิตร ลุคิตานนท์ เป็นเลขาธิการ ม.ธ.ก.อยู่ขณะนั้น)

ส่วนนักโทษการเมืองนั้น เมื่อถึงโอกาสดังกล่าวข้างต้น นายปรีดี พนมยงค์ ผู้สำเร็จราชการฯ และหัวหน้าเสรีไทย ก็ได้ปฏิบัติตามที่ได้ตั้งใจไว้แต่เดิมคือปลดปล่อยให้เป็นอิสระ และออกกฎหมายนิรโทษกรรมและคืนยศศักดิ์ให้ทั่วทุกท่าน งานด้านนี้นายทวี บุญยเกตุ ขณะนั้นเป็นรัฐมนตรีว่าการศึกษาธิการ ทำหน้าที่รัฐมนตรีสั่งราชการสำนักนายกรัฐมนตรี และเป็นเลขาธิการขบวนการเสรีไทยภายในประเทศเป็นผู้รับคำสั่งโดยตรงจากหัวหน้าเสรีไทยให้ร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมแล้วนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา เสร็จแล้วเสนอสภาผู้แทนราษฎรลงมติเป็นกฎหมาย โดยมีนายปรีดี พนมยงค์ เป็นผู้ลงนามในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล และนายควง อภัยวงศ์ นายกรัฐมนตรีเป็นผู้ลงนามรับสนองตามระเบียบ

ระหว่างที่ผมส่งวิทยุอยู่ดังกล่าวข้างต้นนั้น ทางทหารอังก-

กฤษได้ส่งเครื่องบินมาทิ้งระเบิดในประเทศไทยเป็นระยะๆ หัวหน้าเสรีไทยจึงได้มีโทรเลขแจ้งไปยังอังกฤษว่า บางทีเครื่องบินทหารอังกฤษมาทิ้งระเบิดปะปะขอให้ระมัดระวังให้ดี เฉพาะอย่างยิ่งอย่าทิ้งที่พระบรมมหาราชวัง หรือวังของเจ้านายต่างๆ ให้หลีกเลี่ยงพระบรมวงศานุวงศ์และที่ค้ำรัฐบาลกับที่ทำการเสรีไทยต่างๆ ได้แจ้งสถานที่ต่างๆ ที่ควรหลีกเลี่ยงไปอย่างชัดเจน ทางอังกฤษก็ตอบรับว่าจะปฏิบัติตาม

ครั้งหนึ่งมีพระบรมวงศานุวงศ์ซึ่งจะเป็นผู้ใดบ้างผมจำไม่ได้หลายองค์เสด็จหลบภัยไปบางปะอิน เผอิญในระยะนั้นมีเครื่องบินของอังกฤษบินไปทางบางปะอิน และทิ้งระเบิดด้วย แต่เคราะห์ดีที่ไม่มีผู้ใดเป็นอันตราย รุ่งขึ้นผมได้รับคำต่อว่าอย่างรุนแรงจากหัวหน้าเสรีไทยในเรื่องนี้ และได้ส่งคำประท้วงไปอย่างดุเดือดต่อกองบัญชาการทหารอังกฤษทางการอังกฤษจึงมีโทรเลขตอบ ขอโทษและรับรองว่าจะพยายามมิให้เกิดความพลาดพลั้งอย่างนี้ขึ้นอีก

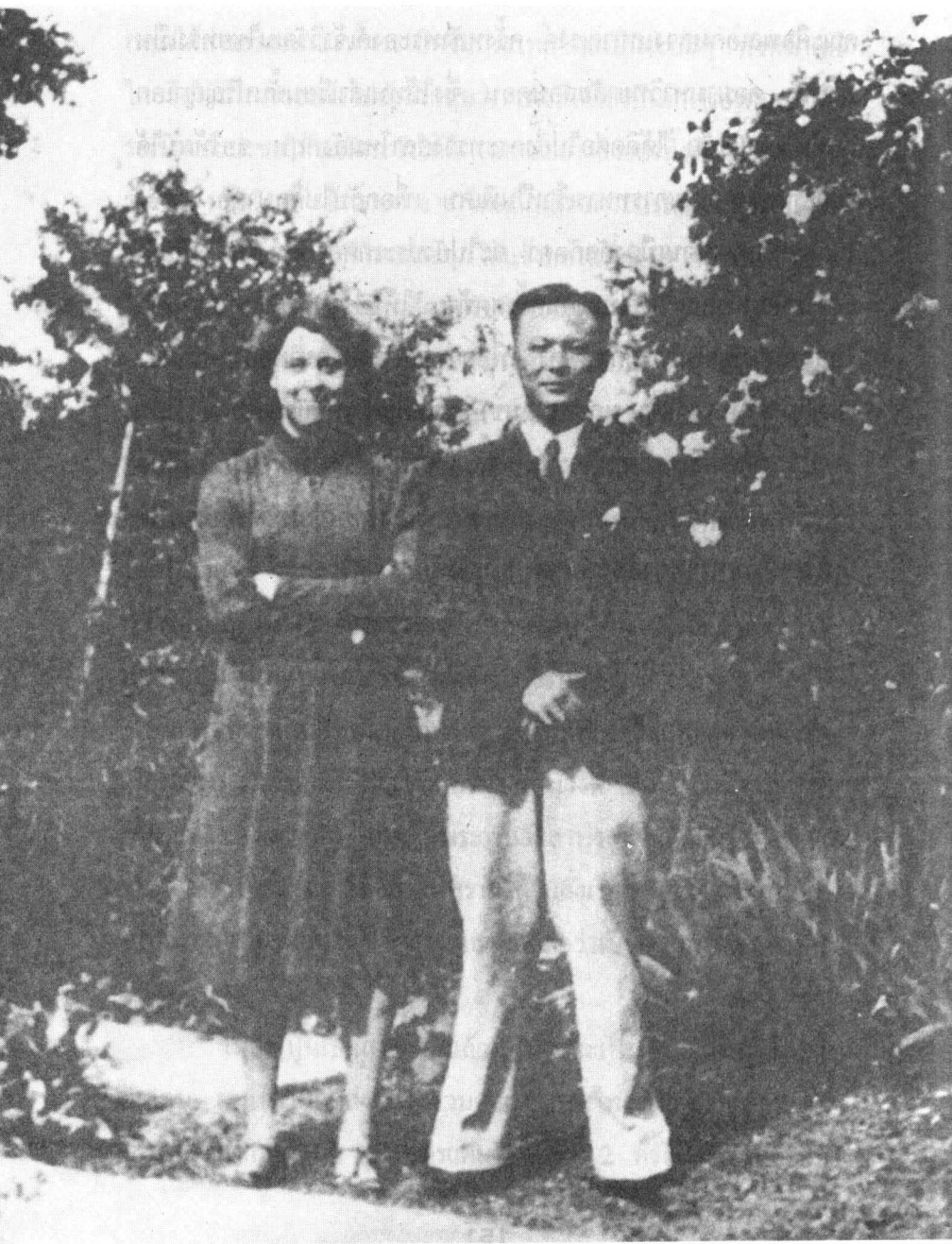
การที่เสรีไทยโดยเฉพาะหัวหน้าเสรีไทยได้แสดงความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ ถวายความอารักขาให้พ้นภัยสงครามครั้งนั้น สมเด็จพระพันวัสสาพระบรมอัยยิกาเจ้าได้ทรงทราบซึ่งพระทัยดี และเมื่อสิ้นสงครามได้รับสั่งเรียกนายปรีดี พนมยงค์ไปที่ประทับและขอบใจ ซึ่งคณะเสรีไทยถือว่าเป็นพระมหากุณาธิคุณเป็นอย่างยิ่ง

เมื่อญี่ปุ่นเลิกสงครามแล้ว ในฐานะเป็นพันธมิตรในกองทหารอังกฤษ ผมเองได้ถูกส่งตัวไปร่วมคณะผู้แทนไทยเพื่อเจรจาทหารและการเมืองกับอังกฤษ ณ นครแคนดี ลังกา 2 ครั้ง ครั้งแรกหัวหน้า

คณะคือพลเอกหลวงเสนานรงค์ ครั้งหลังพระองค์เจ้าวิวัฒนไชยทรงเป็นหัวหน้า ต่อมามหาวิทยาลัยลอนดอน ซึ่งให้ทุนเล่าเรียนชั้นปริญญาเอกแก่ผมในขณะนั้น ได้ติดต่อไปยังกระทรวงกลาโหมอังกฤษ ขอให้ผมได้รับการปลดจากราชการทหารเร็วเป็นพิเศษ เพื่อกลับไปศึกษาต่อ ผมจึงได้ออกเดินทางผ่านเมืองกัลกัตตา จะไปยังประเทศอังกฤษ แต่ได้รับคำสั่งจากหัวหน้าคณะเสรีไทยเป็นครั้งสุดท้าย ให้ไปร่วมกับนายทหารเสรีไทยจากสหรัฐอเมริกาที่กัลกัตตา เพื่อถวายความอารักขาแด่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล และพระอนุชา ซึ่งเสด็จประทับแรมอยู่ ณ ที่นั้น จากประเทศสวีเดนจะเสด็จกลับเยี่ยมประเทศไทย ผมได้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความยินดี ก่อนที่จะไปถอดเครื่องแบบพันตรีกลับคืนเป็นนักเรียนในมหาวิทยาลัยลอนดอนอีกสามปี

ธันวาคม 2514

เหยี่ยวหลัง แลหน้า*

เหยี่ยวหลังเรื่องในครอบครัว

คนเราเมื่อมีอายุยืนมาถึง 60 ปี ถ้าเป็นคนไทยแบบโบราณ ท่านก็ว่ามีโชคดีแล้ว พระท่านช่วยให้อายุยืนถึงปานนี้ครบห้ารอบนักษัตร พ่อผม แม่ผม ที่ผมสองคน ไม่ได้มีโอกาสนำบุญวันเกิด 60 ปี ฉะนั้น เมื่ออายุจะครบ 60 ปี ก็รู้สึกมีความจำเป็นที่จะต้องเหยี่ยวหลังดูว่าชีวิต ของเรานั้นได้ทำบุญทำบาปไว้ประการใด และรู้สึกว่ามีหน้าที่ที่จะแลไป ข้างหน้าว่าทางเจริญของชีวิตคนเรานั้นจะควรเป็นไปในสถานใด

คนเราเมื่อจะเขียนเรื่องของตนเอง ย่อมเขียนเข้าข้างตนเองเป็น ส่วนใหญ่ ผู้อ่านจึงมีความจำเป็นและหน้าที่ที่จะไตร่ตรองว่าข้อเขียนนั้นมี สัจจะเพียงใด คันดูได้ง่ายว่า ได้โกหกปกคลุมไว้หรือเปล่า

ในเรื่องส่วนตัวนั้น เมื่อหนุ่มๆ คิดว่าได้วางแผนไว้เรียบร้อย พอสวมครว การมีภรรยาขึ้นเป็นการเสี่ยงโชค ยิ่งมีเมียต่างชาติยิ่งต้อง ระวังมาก เพราะความยากลำบากในการครองเรือนปกติก็มีมากอยู่แล้ว ยิ่ง ผัวเมียต่างชาติต่างภาษา ต่างวัฒนธรรม ก็ยิ่งยากมากหลายเท่า อาศัย ความรักซึ่งกันและกัน ความดีต่อกัน ความเอาใจใส่ทูลถนอมน้ำใจซึ่ง

*(เขียนและพิมพ์ครั้งแรกในปี 2519)

กันและกัน ความรอบคอบที่จะไม่นำเรื่องวัฒนธรรมของครอบครัวซึ่งต่าง
กันมาเป็นอุปสรรคของชีวิต เหล่านี้กับอาศัยความดี ความซื่อสัตย์ ความ
มัธยัสถ์ ความที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม จึงกล่าวได้ว่าชีวิตครอบครัวมี
ความสุขมากพอใช้

ความอบอุ่นในครอบครัว มีอันส่งผลมาถึงลูก เพราะทำให้ลูก
เมื่อได้รับความอบอุ่นก็มีปัญหาน้อย แม้ว่าจะเป็นลูกครึ่งชาติอย่างที่
ปากตลาดเขาเรียกกัน ลูกของเราทั้งสามคน คุณพระช่วยให้ไม่ประพฤติ
สำมะเลเทเมาอย่างลูกคนอื่นเขาประสบกัน ต่างก็มีสติปัญญาได้เรียน
จบชั้นปริญญาของมหาวิทยาลัยในอังกฤษทั้งนั้น และที่สำคัญกว่านั้นก็คือ
ไม่มีใครเสพยาเสพติดให้โทษ ไม่มีมัวเมาในกามคุณ ไม่หลงไหลในอบาย-
มุขนานาประการ เป็นผู้ที่เชื่อในอหิงสา ความไม่ประทุษร้ายต่อใครๆ
รักความสัตย์สุจริต รักสิทธิเสรีภาพประชาธิปไตย และเลื่อมใสในการ
บำเพ็ญประโยชน์แก่สาธารณชน คุณสมบัติของลูกนี้ ทั้งในการศึกษา
ความประพฤติ และนิสัยสันดาน เขาได้มาจากแม่ของเขาเป็นส่วนใหญ่
เพราะเมื่อยผมยอมเสียสละอยู่กับลูกๆ ทั้งๆ ที่มีความรู้สอบได้ปริญญาตรี
เกียรตินิยมทางสังคมวิทยา ทำอาหารเอง ซักผ้าเอง ทำงานบ้านเองสอน
หนังสือให้ลูกบ้างในเวลาเตรียมตัวไปเรียนต่างประเทศ ต่อเมื่อลูกๆโตกัน
แล้ว จึงได้ออกนอกบ้านไปทำงานสังคมสงเคราะห์ทั้งในประเทศไทยเป็น
เวลาหลายปี และในประเทศอังกฤษ

บัดนี้ภาวะเรื่องลูกก็ใกล้จะหมดไปแล้ว สองคนแรกมีสัมมา-
ชีวะ และมีเหย้าเรือนเรียบร้อยแล้ว ลูกคนเล็กก็จะสำเร็จชั้นปริญญาตรี
ในไม่กี่เดือนข้างหน้า เราสองคนก็อายุมากเข้าทุกที จะทำงานรับใช้สังคม

ต่อไปได้อีกนานเท่าใดก็ไม่ทราบ แต่เมื่อหมดภาระก็จะได้พักผ่อน
เสียที เลือกทำแต่สิ่งที่เป็นเรื่องเพลิดเพลินและสนใจบ้าง

เหลียวหลังเรื่องญาติและมิตร

ผมเป็นหัวหน้าครอบครัวตั้งแต่อายุ 18 ปี เมื่อเรียนจบมัธยม
บริบูรณ์จากโรงเรียนอัสสัมชัญใหม่ๆ พ่อตายตั้งแต่อายุ 9 ขวบ แม่ก็
เลี้ยงพวกเรามาจนถึงขั้นนั้นแล้วเหนื่อยแบล็ดเต็มที พี่ชายก็ยังทำงานไม่สู้
ได้เงินมากนัก ผมเลยบริหารจัดการบ้านให้จนกระทั่งไปเมืองนอกได้พยายาม
ช่วยน้องอยู่บ้างพอสมควร เมื่อไปนอกแล้วก็ยังส่งเงินมาช่วยครอบครัว
ได้ตอนสงครามโลกยังไม่เกิด พยายามกระเบียดกระเสียน เพราะเป็น
ห่วงทางบ้านอยู่

ต่อมาเมื่อผมกลับมาจากเมืองนอกมาทำงานเป็นหลักฐานแล้ว
ได้พยายามช่วยเหลือญาติพี่น้องและมิตรสหายต่อไป ตลอดจนคนที่
ไม่เคยรู้จักกันก็พยายามช่วยเหลือเท่าที่จะกระทำได้ เพราะมาได้คิดว่า
บรรดาญาติพี่น้องเพื่อนฝูงและเพื่อนมนุษย์ทั้งหลาย คนเป็นผู้ที่มีวาสนา
มากได้เรียนสูงกว่าคนอื่น ได้ตำแหน่งมีเงินได้สูงกว่าผู้อื่น มีหน้าที่ที่จะ
เฉลี่ยสุขให้ผู้อื่นที่มีวาสนาน้อยกว่า ในขณะที่เดียวกันก็มีหน้าที่ที่ต่อเมื่อยและ
ถูกเป็นเบื้องต้น การปฏิบัติของผมต่อพี่ น้อง ญาติ และเพื่อนมีอย่างไร
ไม่ควรจะพรรณนาไว้โดยละเอียดในที่นี้ ให้เป็นเรื่องที่พี่ น้อง ญาติ และ
เพื่อนจะพรรณนาเอง ถ้าเป็นเรื่องที่เขายากจะพรรณนา

เหลียวหลังเรื่องงาน

ผมเริ่มทำงานตั้งแต่อายุ 18 ปี เป็นครูโรงเรียนอัสสัมชัญ
ชั้นมัธยม 2 ต่อมาเป็นครูมัธยม 5 ต่อมาเป็นครูพิเศษสอนชั้นมัธยมปี

ที่ 5-7 และ 8 สอนอยู่ 4 ปีเศษ จึงย้ายมาทำงานเป็นล่ามภาษา
ฝรั่งเศสที่มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง เพราะสำเร็จเป็นธรรม-
ศาสตร์บัณฑิตแล้ว และเตรียมตัวจะสอบแข่งขันไปเรียนต่างประเทศ

ผู้ที่ผมเคยสอนอยู่ในโรงเรียนอัสสัมชัญที่ไม่ได้ดีในชีวิตก็คงจะ
มี แต่ที่เป็นพ่อค้า นักธุรกิจ นายธนาคาร แพทย์ นักกฎหมาย นัก-
การทูต สมาชิกสภานิติบัญญัติ ก็หลายคน เป็นอธิบดี หรือแม้แต่รัฐ-
มนตรีก็มีบ้าง เวลาเขาเอ่ยล่ำเลาะถึงคุณของครูก็ดีใจ แต่ไม่สามารถจะ
รับเครดิตในความสำเร็จในชีวิตของเขาได้ทั้งหมด เพราะผมรู้ว่าเวลาที่ผม
เป็นครูอัสสัมชัญนั้น ผมยังเด็กมากทำอะไรผิดพลาดบ่อยๆ

เมื่อเรียนจบปริญญาตรีเศรษฐศาสตร์ที่อังกฤษแล้ว กำลังเรียน
ปริญญาเอกอยู่เกิดสงครามโลกในทวีปเอเชีย ผมกับเพื่อนๆ จึงตัด-
สินใจรับใช้ชาติด้วยการสมัครเข้าเป็นเสรีไทย และได้สมัครเป็นทหาร เข้า
มาติดต่อกับเสรีไทยในเมืองไทยเป็นรุ่นแรกด้วยเรือได้นำ และด้วยการโดดร่ม
ชูชีพจากเครื่องบิน ได้รู้ถึงวินาทีที่จะตายหรือจะเป็น ได้ฝ่าอันตราย
มิใช่น้อย (เขียนไว้ในเรื่อง “ทหารชั่วคราว” กับคนอื่นเขียนไว้ใน
“Bangkok Top Secret”) แต่ก็เคราะห์ดีรอดชีวิตได้โดยสวัสดิภาพ
และยังได้เป็นคนหนึ่งที่ช่วยประเทศไทยให้หลุดพ้นจากการเป็นผู้พ่ายแพ้
ในสงคราม ฉะนั้นเมื่อเหลือवलงกลับไปที่คิดถึงเหตุการณ์ในครั้งนั้น ใน
เรื่องชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์นั้น คงจะปรากฏเป็นหลักฐานแน่น-
นอนว่า มีความซื่อสัตย์และจงรักภักดีไม่น้อยกว่าใคร ได้แสดงออกมา
ด้วยการกระทำจริงๆ ไม่เพียงแต่ด้วยคำพูดพล่อยๆ ของคนที่อ้างสาม
สถาบันนี้อยู่เสมอโดยไม่เคยกระทำ

หลังสงครามเมื่อเรียนจบปริญญาเอกแล้ว ก็ได้ทำงานโดย
สุจริตตามสติปัญญาเท่าที่มีอยู่ ได้ทำงานในกรมบัญชีกลาง สำนักงาน
ปลัดกระทรวงการคลัง ธนาคารแห่งประเทศไทย (เป็นพนักงานพิเศษ
เป็นรองผู้ว่า 7 เดือน เป็นผู้ว่าการ 12 ปีเศษ) เป็นที่ปรึกษาเศรษฐกิจ-
กิจการคลัง สถานเอกอัครราชทูตลอนดอน และผู้แทนไทยในคณะ
มนตรีศึกษา เป็นผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ ผู้อำนวยการสำนักงาน
เศรษฐกิจการคลังกรมการบริหารสภาพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ กรรมา-
การบริหารสภาพการศึกษาแห่งชาติเป็นคณบดีเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์ และเป็นอธิการบดีอยู่ในเวลานี้ (2519) ดูตามตำแหน่ง-
ราชการที่เคยทำมาก็น่าจะพอ จะเรียกว่ามีวาสนาศักดิ์ก็ได้ ฝรั่งเศสเรียกว่า
full life คือเต็มชีวิต ที่จะทะเยอทะยานเป็นตำแหน่งหนึ่งตำแหน่งใด
ทางการเมืองนั้น มิได้คิด และตั้งใจจะไม่คิดไปจนตรบสิ้นชีวิต และ
บางครั้งต้องใช้ความกล้าหาญพอสมควร รวมทั้งที่ได้เขียนหนังสือไว้ เอา
กลับมาทบทวนดู ก็ไม่เห็นว่าจะควรมีใครกล่าวหาว่าเป็นคอมมิวนิสต์แต่
อย่างไร แต่นั่นแหละทุกวันนี้จะเอาอะไรกันมาก บ้านเมืองเต็มไปด้วยการ
โกหกปกปิดทั้งนั้น ที่เสียใจอยู่น้อยหนึ่งก็คือ ทำไมคนไทยจำนวนมาก
จึงได้เชื่อง่าย เชื่อโดยปราศจากหลักฐานอย่างนี้

เหลี่ยมดูการปรับปรุงระบบเศรษฐกิจ

คนที่มียุมาก ๆ คงจำได้ว่า เมื่อเลิกสงครามใหม่ๆ นั้น
เศรษฐกิจ การคลัง การธนาคารของไทยเรายังเหยิงเต็มที รัฐบาลได้ตั้ง
สำนักงานชั่วคราวขึ้นตามความจำเป็นของกาลสมัย โดยการส่งออกอยู่ในกำมือ
ของรัฐบาล ใครจะส่งข้าวออกได้ต้องผ่านสำนักงานโดยได้รับใบอนุญาต

ญาติ อัคราแลกเปลี่ยนเงินกับต่างประเทศก็มีหลายอัครา อัคราทางการใช้สำหรับข้าวส่งออกและสินค้าเข้าบางชนิด เช่น หนังสือ หรือสินค้าที่รัฐบาลสั่งเข้า มีอีกอัคราหนึ่งใช้สำหรับตบุงกส่งออก อีกอัคราหนึ่งสำหรับยาง นอกนั้นใช้อัคราเสรีในทางตลาด ซึ่งขึ้นลงชวบชวบเป็นที่ระส่ำระสาย นอกจากนี้ก็มีอัคราตลาดมืดอีกอัคราหนึ่ง เรื่องนี้ทำให้เศรษฐกิจปั่นป่วนจะวางแผนงานอะไรก็ยากทั้งทางรัฐบาล และเอกชน และเนื่องด้วยมีความไม่แน่นอนในอัคราแลกเปลี่ยนเงิน การส่งสินค้าเข้าจึงเสี่ยงต่อกระแสของอัครา พ่อค้าจึงต้องคิดเผื่อไว้ ทำให้ข้าวของแพงเปล่าๆ ส่วนการคลังนั้นเล่าก็วุ่นวายของอัครา หลายปีรัฐบาลต้องตั้งงบประมาณรายได้เพียงน้อยกว่ากึ่งหนึ่งของงบประมาณรายจ่าย นอกนั้นต้องกู้เงินจากธนาคารชาติหรือกู้จากต่างประเทศตลาดพันธบัตรหรือตั๋วเงินคลังพูดได้ว่าไม่มี ส่วนบัญชีงบประมาณเล่า ก็ค้างการชำระมาเป็นหลายๆ ปี ที่ทำมาแล้ว ก็ไม่ลงตัว ต้องเดากันบ้าง ทำให้คาดการณ์ไม่ถูกบางครั้งจะจ่ายเงินเดือนข้าราชการ ต้องโทรศัพท์ขอกู้เงินธนาคารชาติกันเป็นการด่วน ถนนหนทางเล่าก็เป็นลูกรังทางแคบทั่วราชอาณาจักร

การแก้ไขระบบเศรษฐกิจการธนาคารการคลังเช่นว่านี้ เป็นเรื่องที่เพื่อนๆ ของผมและผมร่วมมือร่วมใจกันทำระหว่างปี 2495 ตลอดมา และต้องกินเวลาอยู่หลายปี เพื่อนๆ ที่กล่าวนี้คงจะเอ่ยชื่อไม่หมดแต่ก็มีคุณบุญมา วงษ์สวรรค์ คุณสมหมาย ชุนตระกูล คุณพิสุทธิ นิมมานเหมินท์ คุณหญิงสุภาพ ยศสุนทร คุณกรองทอง ชุติมา ส่วนมากเป็นคนรุ่นหนุ่มสาวในธนาคารแห่งประเทศไทย และกระทรวงการคลัง เรื่องสำนักงานข้าวนี้ เมื่อเป็นของรัฐบาล ก็มีการทุจริตและ

ใช้อำนาจแอบอ้างกันได้ง่าย นอกจากทุจริตธรรมดาแล้ว ทางทำเนียบ นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีอื่นๆ ยังใช้อภิสิทธิ์ให้ใบอนุญาตแก่คนนั้น คนนี้ซึ่งไม่ใช่พ่อค้า แต่เป็นคนที่ยังเดินหาประโยชน์จากการได้ใบอนุญาต เอาไปขายช่วงให้แก่พ่อค้า เพราะฉะนั้นนักศึกษาและผู้อื่นที่ในสมัยนี้ เสนอให้รัฐบาลจัดส่งข้าวเสียเองนั้น จงสำเหนียกให้ดูว่าเป็นวิธีที่ไม่ คำนึง ถ้าเรามีเครื่องมือราชการหรือระบบการปกครองยังไม่มีดี พวกเรา เสนอให้แก้ระบบนี้เสียโดยหันไปใช้ระบบการค้าโดยเสรี ส่วนปัญหา ที่ราคาข้าวภายในประเทศต่ำกว่าราคาข้าวในตลาดโลก ถ้าส่งออกเสรีก็ จะทำให้ราคาข้าวภายในประเทศสูงฮวบฮาบเกินไปนั้น เราเสนอให้มีการ เก็บพรีเมียมชั่วคราวระยะหนึ่ง แล้วค่อยๆ ลดพรีเมียมลงจนเลิกไป (แต่ รัฐบาลยังคงเก็บพรีเมียมอยู่ถึงทุกวันนี้)

เรื่องอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรากับต่างประเทศหลายอัตรา นั้น เราเสนอให้รัฐบาลใช้มาตรการอันกล้าหาญ คือเลิกอัตราทางการ หันมา ใช้อัตราตลาดเป็นอัตราทางการและให้มีอัตราเดียว อยากจะเก็บเงินจาก ผู้ส่งออกและตีบวกออกก็เก็บเป็นภาษีแทน การตีราคาทุนสำรองใหม่เป็น อัตราตลาด ทำให้รัฐบาลมีเงินตราต่างประเทศเหลือพอสำหรับไปตั้งทุน รักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยน มีหน้าที่ซื้อขายเงินตราต่างประเทศกับ ธนาคารพาณิชย์ ทำให้อัตราแลกเปลี่ยนมีเสถียรภาพมากขึ้น และความ จริงก็มีเสถียรภาพจริง คือ ไม่สู้จะขยับเขยื้อนเลยตลอดมาร่วม 20 ปี เมื่อราษฎรพ่อค้าแน่ใจในค่าของเงินบาทเทียบกับต่างประเทศ การ ค้าขายก็ง่ายขึ้น ก็มีความเจริญขึ้น และแทนที่จะเขบาทกเอาค่าเสียง เรื่องอัตราในราคาสินค้า ราคาสินค้าก็ลดลง เงินสำรองระหว่างประเทศ

ก็ขยายตัวเพิ่มขึ้นมาเป็นลำดับในระยะร่วม 20 ปี จาก 2498

ทางด้านการศึกษา การงบประมาณ พวกเราพร้อมกับ Public Administration Service ของสหรัฐอเมริกา ได้จัดวางรูปการงบประมาณให้เข้าแบบให้มีการพิจารณากันอย่างถูกต้องลักษณะวิชาการการลงบัญชีงบประมาณก็ถูกต้องตามสมัย สามารถรู้ได้โดยไม่ชักช้าว่าเงินได้เงินรับ เงินจ่ายเท่าใดในทุกๆ การลงบัญชีก็รวดเร็ว และตรวจสอบได้ภายในไม่กี่เดือน ทำให้วางนโยบายการงบประมาณได้โดยง่าย สถิติบุคลากรก็ปรับปรุงให้สำเร็จรวดเร็วทันใจ การภาษีอากรนั้น ถ้าจะกล่าวหาว่าใครช่วยทำให้ดีขึ้น ก็เห็นจะได้แก่คุณสุนทร หงส์ลดารมภ์ตอนเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง และคุณบุญมา วงษ์สวรรค์ หนี้สินที่รัฐบาลมีต่อธนาคารชาติพะรุงพะรังก็ออกกฎหมายล้างเสีย เริ่มต้นกันใหม่ ตลาดพันธบัตร ตลาดตัวเงินคลัง เมื่อเปิดโอกาสให้อัตราดอกเบี้ยและเรื่องอื่นๆ มีเสรียิ่งขึ้นก็เกิดขึ้นได้ จนรัฐบาลบางปีไม่ต้องกู้เงินมากมายเท่าที่มีผู้เสนอซื้อพันธบัตร

เรื่องถนนหนทางนั้น รัฐบาลสมัยนั้นอยากจะสร้างให้มากๆ โดยไม่คำนึงถึงคุณภาพของถนน เพราะฉะนั้น เมื่อสร้างแล้วก็ไม่ได้มาตรฐาน อุบัติเหตุก็มีมาก บางแห่งใช้ไปได้เพียงปีเดียวสองปี ถูkn้ำทำลายเสีย ต้องซ่อมแซมเป็นการใหญ่ เราส่งคณะไปขอกู้เงินจากธนาคารโลก แต่จะยืนยันทำอย่างที่เราเคยทำธนาคารโลกก็ไม่ยอม คณะที่ไปนั้นไปอยู่สหรัฐอเมริกาเสียหลายเดือน แต่กลับมาเมื่อเปล่า ผมจึงได้ร่วมคิดกับ Ed Sessions ซึ่งขณะนั้นเป็นผู้อำนวยการ USOM (MSA ในขณะนั้น) และ Howard Parsons ซึ่งเป็นอุปทูตอเมริกันอยู่

เสนอรัฐบาลไทยและอเมริกันให้มาสร้างถนนมิตรภาพ สระบุรี-นครราชสีมา ให้ดูเป็นตัวอย่างโดยรัฐบาลไทยไม่ต้องเสียเงินสักสตางค์เดียว เมื่อสร้างเสร็จก็ยังไม่สร้างมิตรภาพ 2 อีก ระหว่างพิษณุโลก-หล่มสัก นอกจากจะได้ถนนดีแล้วยังได้ผลพลอยได้สำคัญคือ สินค้าเกษตรของเราเพิ่มขึ้นเป็นอันมาก ที่เคยปลูกก็ปลูกมากขึ้น เช่น ปอ ที่ไม่เคยส่งออกก็ได้ส่งออก เช่น ข้าวโพด และในระยะเวลาที่ผมกล่าวถึงนี้ก็ยังมีน้าส่าปะหลัง ข้าวฟ่าง ถั่วเหลือง ถั่วชนิดต่างๆ เพิ่มขึ้นมาอีก อีกประการหนึ่งเมื่อรัฐบาลไทยได้รับรองในมาตรฐานของถนนแล้ว ก็ได้วางแผนการสร้างถนนในประเทศไทยอย่างถูกต้อง จนบัดนี้เราก็สามารถกู้เงินธนาคารโลกมาสร้างถนนหลายสายแล้ว

ที่ผมได้เล่าเรื่องต่างๆ มาเกี่ยวกับการปรับปรุงระบบเศรษฐกิจ การคลังการธนาคารของไทยในระยะ 2495 มาจนถึง 2500 เศษนี้ ก็เพื่อจะชี้ให้เห็นว่า บางทีเมื่อเราจะทำงานในราชการให้มีประสิทธิภาพนั้น จึงต้องอาศัยปฏิรูประบบ การปฏิรูประบบต้องร่วมกันทำโดยมีความพร้อมเพรียงกัน และจะต้องทำให้ผู้ใหญ่เห็นความสัตย์สุจริตของเรา ผู้ใหญ่ในกรณีนี้ ได้แก่ หม่อมหลวงเดช สนิทวงศ์ ผู้ว่าการธนาคารชาติ และประธานกรรมการบริหารสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติในขณะนั้นคุณพระบริรักษ์ยุกยุกกิจ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังในขณะนั้น ซึ่งทั้งสองท่านเป็นกำลังสำคัญในการที่จะสนับสนุนให้นายกรัฐมนตรี จอมพล ป.พิบูลสงคราม ยอมรับงานปฏิรูปดังกล่าว

การปฏิรูปใดๆ ย่อมต้องทำให้ได้ประโยชน์เสียประโยชน์ ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ฉะนั้นย่อมมีความลำบากเป็นพิเศษ และต้องอาศัยความ

REGISTRATION CERTIFICATE No. 981318

ISSUED AT PHNOM PENH

ON 29. 1. 46

NAME (Surname first in Roman Capitals)

UNEPHAKORN Puey

ALIAS

Left Thumb Print
(if unable to sign name
in English Characters).

29/1/46

PHOTOGRAPH

Signature of Holder. } Phu Unephakorn

Nationality Siamese

Born 9/3/1917 in Bangkok

Previous Nationality (if any)

Profession or Occupation { Student London School of Economics

Single or Married married

Address of Residence { 70 Girdwood Road, Southfield SW18

Arrival in United Kingdom on 26/5/38

Address of last Residence outside U.K. Bangkok

Government Service Rm Forces of

7/8/1942 30/1/1946 Major

Passport or other papers as to Nationality and Identity.

Siamese P No L 63, 14811 issued Bangkok 1943

NRIC No. AXA 4070548.

รอบคอบ ความรู้จักประมาณและความกล้าหาญด้วย แต่ถ้าหากมีความ
สัจย์สุจริตเสียอย่าง ก็พอจะทำให้คนที่เสียประโยชน์ แม้จะโกรธเราใน
บางครั้งก็อดเคารพนับถือไม่ได้

เหลียวคูวิกฤตกาลในเรื่องงาน

เมื่อพุทธศักราช 2496 ผมได้รับแต่งตั้งให้เป็นรองผู้ว่าการ
ธนาคารแห่งประเทศไทย มีสาเหตุเนื่องมาจากนายกรัฐมนตรีนาย จอมพล
ป. พิบูลสงคราม ต้องการจะฟื้นอัตราแลกเปลี่ยนเงินต่างประเทศให้
เงินบาทมีค่าสูงขึ้น (การฟื้นเช่นนี้ทำให้เงินสำรองร่อยหรือลงฮวบฮาบจน
เกือบหมด) จึงได้สั่งให้ธนาคารชาติขายเงินปอนด์แก่ธนาคารพาณิชย์
สำหรับซื้อเครื่องอุปโภคบริโภคบางชนิด โดยราคาถูกลงกว่าในท้องตลาดเป็น
อันมาก การกระทำเช่นนี้ย่อมเป็นการยั่วให้มีการทุจริต เพราะผู้ที่มี
ความโลภก็มาขอซื้อเงินปอนด์ โดยอ้างว่าจะไปใช้สำหรับซื้อเครื่องอุปโภค
บริโภคที่กำหนดไว้ แต่หาได้นำไปซื้อไม่ เอาไปเป็นประโยชน์แก่ตนเอง
มีธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่งได้กระทำผิดอย่างที่ว่า คณะรัฐมนตรีก็กล่าว-
หาว่า รองผู้ว่าการธนาคารชาติขณะนั้นไม่ได้ตรวจตราเงินให้ตีจึงปลดออก
(ความจริงย้ายไปเป็นผู้จัดการรัฐวิสาหกิจอย่างอื่น เพราะมีเส้นตีของขอ
ราชครู) แล้วตั้งให้ผมเป็นรองผู้ว่าการแทน และผู้ว่าการก็เลยใช้ให้ผม
สอบสวนเรื่องความผิดของธนาคารพาณิชย์ในกรณีนั้น

จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ (ขณะนั้นเป็นพลเอก) มีความประสงค์
จะซื้อธนาคารพาณิชย์ที่ทำความผิดนั้น เป็นแผนการที่จะควบคุมการ
ธนาคารพาณิชย์ต่างๆ ของประเทศจึงได้ให้พลโทประยูร ภมรมนตรี รัฐ-
มนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง เชิญผมไปรับประทานอาหารกลางวัน

ที่โรงแรมรัตนโกสินทร์ เมื่อผมเข้าไปก็เห็นมีแม่ทัพนายกองทั้งทัพบก เรือ อากาศ และตำรวจอยู่พร้อมหน้าประมาณ 20 คน เมื่อรับประทาน อาหารแล้ว จอมพลสฤษดิ์ก็ถามผมเรื่องสอบสวนธนาคารพาณิชย์นั้นเป็น อย่างไร ผมก็เล่าให้ฟัง เพราะท่านเป็นรัฐมนตรีผู้หนึ่ง ท่านก็ถามว่าถ้า รัฐบาลไม่เอาผิดธนาคารนั้นจะได้ไหม ผมก็เรียนว่า เห็นจะไม่ได้เพราะ ปราบกฏความผิดแจ้งชัด ท่านก็ถามว่า ผมจะรายงานคณะรัฐมนตรีไปได้ ไหมว่า ธนาคารพาณิชย์นั้นก็ทำผิดไปแล้วให้คณะรัฐมนตรีเพียงแค่ตัก- เตือนอย่าให้ทำผิดอีก ผมก็ชี้แจงว่า ในสัญญาซื้อขายเงินปอนด์นั้น ระบุไว้ว่า ถ้าธนาคารพาณิชย์ทำผิดความประสงค์ของรัฐบาลก็ต้องถูก ปรับกำหนดไว้ตายตัว คงจะเสนอเป็นอย่างอื่นไม่ได้ เว้นไว้เสียแต่ว่าเมื่อ เสนอไปแล้ว ถ้าคณะรัฐมนตรี ซึ่งจอมพลสฤษดิ์และหลายท่านที่นั่งรับ- ประทานอาหารอยู่ด้วยนั้นเป็นสมาชิกอยู่ อยากจะปรานีก็เป็นเรื่องของ คณะรัฐมนตรี การรับประทานอาหารครั้งนั้นก็สิ้นสุดกันเพียงเท่านั้น

ต่อมาอีกสองวัน พลโทประยูร ภมรมนตรี ก็บอกผมอีกว่า จอมพลสฤษดิ์ และพลเอกเผ่า ศรียานนท์ เชิญผมไปรับประทานอาหาร กลางวัน คราวนี้ที่อาคารราชดำเนินกลาง คราวก่อนไม่มีพลเอกเผ่า คราวนี้มี และก็มีแม่ทัพนายกองเช่นคราวแรกจอมพลสฤษดิ์และพลเอกเผ่าก็ ไ้โหลมปฏิโหลมผมเรื่องเดียวกันนั้นอีก ผมก็ได้กลับไปคิดและปรึกษากับ เมียแล้วว่า เรายังมีภาระการเงินอยู่เป็นอันมาก ลูกๆ ก็ยังเล็กอยู่แต่ คำเสนอของจอมพลสฤษดิ์นั้น เราทำให้ไม่ได้จะเสียชื่อ จึงยื่นกรานตาม เดิมทุกประการ ช้ายังบอกกว่า ทางคุณสฤษดิ์และคุณเผ่าก็มีอำนาจอยู่ใน คณะรัฐมนตรี ถ้าต้องการให้คณะรัฐมนตรีลงมติอย่างไร ก็คงจะสำเร็จ ส่วน

ผมจำเป็นต้องเสนอคณะรัฐมนตรีไปตามรูปผ้า

ต่อมาผมก็เสนอให้คณะรัฐมนตรีลงโทษปรับธนาคารพาณิชย์ นั้นเป็นจำนวนเงินหลายล้านบาทตามสัญญาซื้อขายเงินปอนด์เสรี คณะรัฐมนตรีก็ลงมติเห็นชอบด้วย จอมพลสฤษดิ์ก็ยังมีชื่อธนาคารพาณิชย์ นั้นอยู่ดี แต่จะด้วยราคาเท่าใดไม่ปรากฏ ส่วนผมนั้นต่อมาก็มีมติคณะรัฐมนตรีให้พ้นจากตำแหน่งรองผู้ว่าการธนาคารชาติ ในวันที่ 25 ธันวาคม 2496 นั้นเอง รับตำแหน่งนั้นมาสนองพระเดชพระคุณได้ 7 เดือนเศษ เป็นรองผู้ว่าการระยะสั้นที่สุดคนหนึ่ง กลับไปรับราชการเป็นผู้เชี่ยวชาญ การคลังกระทรวงการคลังตามเดิม

ในไม่ช้า พลเอกเผ่า ศรียานนท์ เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลังอีกตำแหน่งหนึ่ง (นอกจากเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการมหาดไทย และอธิบดีตำรวจ) ก็คบคิดกับ O.S.S. ของอเมริกา (ซึ่งกลายเป็น C.I.A. ในวาระต่อไป O.S.S. นั้นเป็นหน่วยทหารทำงานลับของอเมริกา ในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2) จะให้บริษัทอเมริกันบริษัทหนึ่งมาพิมพ์ ธนบัตรไทยแทนบริษัททอมมัส เดอลารู ของอังกฤษ โดยมีข้อกล่าวหา ต่างๆ นานา คณะรัฐมนตรีจึงตั้งให้ผมเป็นเจ้าหน้าที่พิจารณาเรื่องนี้โดย มีเจ้าหน้าที่ของกระทรวงการคลังและธนาคารแห่งประเทศไทยร่วมด้วยผมก็ได้พยายามพิจารณาอย่างเที่ยงธรรมที่สุด โดยพิจารณาเรื่องความปลอดภัยของประเทศเป็นใหญ่ คือ พิจารณาว่าบริษัททอมมัส เดอลารูนั้นเป็น บริษัทที่ไว้วางใจได้หรือไม่ในเชิงการเมือง เมื่อปรากฏว่าไม่มีหลักฐานที่จะชวนให้เชื่อเป็นอย่างอื่น แล้วจึงพิจารณาในแง่ของฝีมือและราคาของ ธนบัตร โดยนำเอาบริษัทอังกฤษอีกบริษัทหนึ่งกับบริษัทอเมริกันที่สอง

อีกบริษัทหนึ่งมาเปรียบกับทอมมัส เดอลารู และบริษัทอเมริกันที่หนึ่ง ที่กล่าวหาทอมมัส เดอลารู รวมกันเป็น 4 บริษัท ปรากฏว่า ฝีมือนั้นบริษัทอเมริกันที่ 2 เยี่ยมที่สุด แต่ราคาแพงเกินต้องการ รองลงมาเชิงฝีมือนั้นเป็นบริษัททอมมัส เดอลารู ราคาถูกกว่าและก็เคยพิมพ์ธนบัตรให้กับรัฐบาลไทยมาหลาย 10 ปีแล้ว เป็นที่เชื่อถือแก่ประชาราษฎร์ บริษัทอังกฤษอีกบริษัทหนึ่งเป็นรองทั้งฝีมือนั้นและราคา ส่วนบริษัทอเมริกันที่กล่าวหาบริษัททอมมัส เดอลารูนั้น ฝีมือนั้นไม่ดี ปลอมง่ายและมีหน้าซ้ำสืบทราบมาจากหลักฐานที่เชื่อถือได้ว่า ผู้จัดการบริษัทที่มาวิ่งเต้นนั้น ชื่อเสียงไม่สู้จะดีนัก ตั้งแต่ระหว่างสงครามโลกมาแล้ว ความประพฤติส่วนตัวก็เป็นที่น่ารังเกียจ ผมจึงนำความเสนอคุณพระบริรักษ์ยู่ทงกิจ รัฐมนตรีคลัง ท่านก็เห็นด้วย แล้วให้เขียนรายงาน ระหว่างที่เขียนรายงานอยู่นั้น ท่านรัฐมนตรีคลังก็ได้บอกกับพลเอกเผ่า ศรียานนท์ ว่าผมได้เสนอรายงานด้วยวาจาแล้วว่าอย่างไร พลเอกเผ่าคงจะได้นำความไปบอกกับผู้จัดการบริษัทอเมริกันที่เสนอขอพิมพ์ธนบัตร ผู้จัดการคนนั้นจึงได้มาพบผมและจะให้ผมเปลี่ยนรายงานเสียผมไม่ยอม อเมริกันผู้นั้นจึงบริภาษว่าผมต่างๆ และบริภาษพาดพิงมาถึงรัฐมนตรีคลังด้วย ผมจึงทำรายงานต่อท่านรัฐมนตรีคลังรวมทั้งที่อเมริกันมาด่าผมและท่านด้วย และขณะเดียวกันก็โทรศัพท์บอก Howard Parsons อุปทูตอเมริกันให้ทราบถึงพฤติกรรมของคนของเขา Mr.Parsons แสดงความเสียใจและขอโทษแทน ในรายงานซึ่งผมเสนอคุณรัฐมนตรีนั้น ผมแนะนำให้คงใช้บริษัททอมมัส เดอลารู อย่างเคย แต่ถ้าหากคุณรัฐมนตรียังคงคลางแคลงใจเรื่องความปลอดภัยอยู่ จะใช้บริษัทอเมริกันที่สองผม

ก็ว่าแล้วแต่จะพิจารณา แต่ถ้าหากจะตัดสินใจให้บริษัทอเมริกันที่หนึ่ง
พิมพ์ธนบัตรไทยต่อไปแล้ว ผมก็อยู่รับราชการต่อไปไม่ได้ เพราะผู้จั
ดการได้มาปรึกษาผมและท่านรัฐมนตรีว่าการคลัง เป็นบริษัทที่เลวจริงๆ
จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีกล่าวแก่คุณพระบริภัณฑ์ใน
ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีว่า ไอ้ลูกศิษย์คุณพระนี่มันจ้องทองจริง คำหนึ่ง
มันจะลาออก สองคำมันก็จะลาออก คุณพระท่านก็ได้ตอบแทนผม ผล
สุดท้ายคณะรัฐมนตรีลงมติตามรายงานของผม จอมพล ป. พิบูลสง
คราม ได้เคยนัดไว้ว่าจะให้ผู้จัดการบริษัทอเมริกันที่หนึ่งเข้าพบในวันรุ่งขึ้น
ถึงดเปลี่ยนเป็นให้คุณรักษ์ บันยารชุน บุตรเขยเข้าพบแทน แต่เรื่องนี้
ทำความไม่พอใจให้คุณเผ่า ศรียานนท์ เป็นอย่างมาก

และต่อมาอีกหลายปี ผู้จัดการบริษัทอเมริกันนั่นเองเป็นผู้มา
รื้อฟื้นเรื่องการพิมพ์ธนบัตรกับคุณโชติ คุณะเกษม ซึ่งเป็นทั้งรัฐมนตรี
คลังและผู้ว่าการธนาคารชาติในสมัยแรกของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์และ
คุณโชติก็ตกลงกับเขา จนเกิดเรื่องทำให้คุณโชติต้องออกจากตำแหน่งและ
ต้องคดี

ความจริงจอมพล ป. พิบูลสงคราม ท่านเมตตาผมอยู่แต่
ดั้งเดิม ชะรอยจะเป็นเพราะผมเป็นเพื่อนกับคุณประสงค์ พิบูลสงคราม
บุตรชายของท่าน ครั้งหนึ่งจอมพลขัดเคืองกรรมการสภาเศรษฐกิจทั้ง
คณะ เพราะเห็นว่าขัดขวางท่าน ท่านเลยเปลี่ยนกรรมการเสียทั้งคณะเอาคน
แก่อ่างท่านสกล เข้าคุณหลายท่านออกหมด ที่นี้ตั้งใหม่มีแต่เฉพาะรัฐ
มนตรี ที่ไม่เป็นรัฐมนตรี ก็มีแต่หม่อมหลวงเดช สนิทวงศ์ กับผม ผม
เองเวลานั่งประชุมก็นั่งอยู่ปลายแถวตามประสาเด็ก รวมอยู่กับคุณศิริ

สิริโยธิน และคุณประมาณ อติเรกสาร และเคยร่วมใจกันคัดค้านรัฐ-
มนตรีอาวุโสหลายครั้งหลายหน

จอมพล ป. พิบูลสงคราม เคยสัพยอกผมเรื่องชื่อของผมครั้ง
หนึ่ง ท่านเคยพูดว่า คุณป่วยนะจะเป็นข้าราชการผู้ใหญ่แล้วไม่เปลี่ยน
สักที ชื่อเป็นเจ๊กเป็นจีนอยู่อย่างนั้น ผมก็เรียนท่านว่า พ่อผมตั้งชื่อมา
ถ้าจะให้เปลี่ยนก็ต้องให้พ่อเปลี่ยน แต่เสียใจที่พ่อตายเสียแล้วเลยเปลี่ยน
ไม่ได้ อีกประการหนึ่ง ถ้าท่านนายกรัฐมนตรีรู้จักภูมิศาสตร์ของไทย
定会ทราบที่จังหวัดลำปางมีตำบลหนึ่งชื่อว่า ปางป่วย ฉะนั้นป่วยจึงเป็น
คำไทยด้วย ท่านก็เลยหัวเราะและเลยไม่พูดถึงนามสกุลด้วยซ้ำ

ตอนพุทธศักราช 2498-99 ผมรู้ตัวดีว่าเป็นที่เกลียดชังของ
ผู้เป็นใหญ่ในแผ่นดินทั้งสาม คือ จอมพล ป. พิบูลสงคราม จอมพล-
สฤษดิ์ ธนะรัชต์ และพลเอกเผ่า ศรียานนท์ จึงคิดจะขยับขยายจะไป
เมืองนอกเสียพักหนึ่งให้ไม่ต้องทะเลาะกันต่อไปจึงได้ติดต่อกับศาสตรา-
จารย์เฟรเดริก เบนเนม ซึ่งเคยสอนผมมา ให้ช่วยหางานให้ ศาสตรา-
จารย์เบนเนมก็ได้จัดการให้ แต่ความเรื่องนี้รู้ถึงคุณพระบริภัณฑ์ยุทธ-
กิจท่านก็เห็นใจ แต่ไม่อยากให้ผมออกจากราชการไป จึงส่งผมไปทำหน้าที่
ที่เป็นที่ปรึกษาเศรษฐกิจและการคลังที่สถานเอกอัครราชทูตที่ลอนดอน
และเลยเป็นผู้แทนไทยในคณะมนตรีตุ๊กด้วย

เมื่อจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ทำรัฐประหารสำเร็จ ก็ได้เรียก
ตัวผมเข้ามาทำงานคณะรัฐประหาร ผมเห็นมีผู้หลักผู้ใหญ่ร่วมอยู่เป็นอัน-
มาก เช่น หม่อมหลวงเดช สนิทวงศ์ คุณเล้ง ศรีสมวงศ์ คุณทวี
บุญเขตต์ คุณพระเวชยันต์รังสฤษดิ์ เป็นต้น ซึ่งเป็นผู้ที่ผมเคารพนับถือ

ทั้งนั้นจึงได้ตัดสินใจเข้ามาทำงานให้ กล่าวได้ว่างานครั้งนั้น ซึ่งเป็นตอนที่จอมพลสฤษดิ์ตั้งใจทำนุบำรุงเมืองจริงๆ เป็นงานที่ผมเองรู้สึกสนุกมือและสนใจมาก ๆ และเข้าใจว่าเป็นราชการที่มีประโยชน์แก่ส่วนรวมจริงๆ เมื่อจอมพลสฤษดิ์ตั้งรัฐบาลจึงให้ผมเป็นผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ และผมได้ครองตำแหน่งนี้อยู่ประมาณ 3 ปี เมื่อได้รับตำแหน่งอื่นคือ เป็นผู้ว่าการธนาคารชาติและผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง เห็นว่าคนๆ เดียวไม่ควรจะรับผิดชอบทั้งนโยบายการเงิน นโยบายการคลัง และนโยบายงบประมาณ จึงได้ลาออกจากตำแหน่งผู้อำนวยการงบประมาณเสีย

จอมพลสฤษดิ์ ถึงแม้ว่าจะโกรธเคืองผมเมื่อพ.ศ.2496 ก็คงจะหายโกรธแล้ว และคงจะเห็นว่า ผมเป็นคนซื่อสัตย์ต่อแผ่นดิน จึงได้ให้ความไว้วางใจในเรื่องตำแหน่งหน้าที่ราชการ จอมพลสฤษดิ์ได้พูดกับผม 2-3 ครั้งว่า คุณมีวัย ผมรู้ตอกว่าบ้านของคุณเป็นเรือนไม้เล็กๆ อยู่ไม่สบาย เอาไหม ผมจะสร้างตึกให้อยู่อย่างสบาย ผมก็ตอบท่านว่า ขอบพระคุณ แต่ผมอยู่สบายแล้ว ไม่เคยบ่นว่าไม่สบายเลย ครั้นท่านเข้าซั้หนักเข้าก็เลยพูดที่เล่นที่จริงว่า เมียผมเขาไม่ชอบอยู่ตึก ถ้าท่านสร้างตึกให้ก็จะเข้าอยู่ไม่ได้

เมื่อคุณโชติ คุณะเกษม มีเหตุอันเป็นไปต้องออกจากตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ผมยังประชุมคณะมนตรีศึกษาอยู่ที่ลอนดอน จอมพลสฤษดิ์ได้มีโทรเลขถึงผม เรียกร้องให้รับตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังแทน ในขณะที่นั้นจอมพลสฤษดิ์มีอำนาจมาก ชั้ตันตาย ชั้ปลายเป็น ผมไม่แน่ใจว่าถ้าปฏิเสธแล้วจะเกิดอะไร ขึ้น

แต่ก็ต้องปฏิเสธ จึงมีโทรเลขตอบท่านว่า ผมไม่ขอรับตำแหน่งนี้เพราะ
ได้สาบานไว้เมื่อตอนเข้าเป็นเสรีไทยว่า จะไม่รับตำแหน่งทางการเมืองใดๆ
จนกว่าจะเกษียณอายุราชการ (เพื่อให้แน่ใจว่าการเข้าเป็นเสรีไทยนั้นไม่
ใช่เพื่อประโยชน์ส่วนตัว) จอมพลสฤษดิ์ ได้มีโทรเลขอีกฉบับหนึ่งเร่ง-
เร้าให้ผมรับ “ประเทศชาติกำลังอยู่ในภาวะคับขันทางเศรษฐกิจเห็น
มีแต่คุณที่จะช่วยผมได้” แต่ผมก็มีโทรเลขตอบมาว่า ผมยินดีรับใช้ประ-
เทศชาติทุกอย่าง ไม่ใช่ฐานะรัฐมนตรี ท่านนายกรัฐมนตรีคงจะไม่ต้อง-
การรัฐมนตรีที่ทวนคำสาบานเป็นแน่ จอมพลสฤษดิ์จึงเจียบไป และตั้ง
ผู้อื่นขึ้นมาแทน พอผมกลับมาจากประชุมคณะมนตรีศึกษา จอมพล-
สฤษดิ์จึงได้แต่งตั้งให้ผมเป็นผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย

ในการประชุมคณะมนตรีศึกษาในระยะนั้น มีกรณีสำคัญเกี่ยว
กับชื่อเสียงและผลประโยชน์ของประเทศไทยคือ เกิดการลักลอบนำ
ดีบุกส่งออกนอกโควตาอย่างอุกอาจที่ทำเรื่องเกิด นายเหมืองทั้งต่าง-
ประเทศและคนไทยเห็นแจ้งขัดกันทั่วหน้า (และความจริงหัวหน้าลักลอบ
เอาดีบุกออกนั้นก็มิใช่คนไทยเอง แต่ในขณะนั้น
ความเชื่อของผมทำให้ผมไม่ทราบข้อนี้) ผู้แทนมาเลเซียในคณะมนตรี
จึงนำความขึ้นฟ้องคณะมนตรี ในฐานะผู้แทนไทย ผมจึงรีบเสนอหัว
หน้าคณะปฏิวัติ คือ จอมพลสฤษดิ์ ให้ออกคำสั่งทันทีให้เจ้าหน้าที่ศุล-
กากรและเจ้าหน้าที่ตำรวจสืบสวนโดยด่วน และให้อายัดดีบุกที่ลักลอบ
ส่งออกนั้นเมื่อตามจับได้ แล้วก็มีโทรเลขด่วนถึงคณะมนตรีศึกษาแจ้งให้
ทราบ ว่า รัฐบาลไทยได้ดำเนินการสืบสวนและให้อายัดดีบุกนั้นแล้วจะ
แจ้งให้คณะมนตรีทราบเมื่อได้ความคืบหน้า ก็แน่ละการสืบสวนเช่นว่า

นั้นยอมไม่ปรากฏว่าได้พบเรือที่นำสินค้าออกไป ในการประชุมคณะมนตรี
ติบุกแต่ละครั้งภาคีต่างๆ ในคณะมนตรีก็เร่งรัดให้ผู้แทนไทยและรัฐบาล
จัดการอย่างใดอย่างหนึ่ง เราก็ตัดพียงเขาตลอดมา เรือที่บรรทุกติบุกที่
ลักลอบมานั้น ปรากฏว่านำเอาติบุกไปขึ้นที่เท็กซัส สหรัฐอเมริกา เราก็
พยายามติดต่อสหรัฐและเจ้าหน้าที่สหรัฐขอทราบรายละเอียด แต่ก็ไม่
ทราบรายละเอียดสักที เรือที่บรรทุกติบุกนั้นภายหลังได้ข่าวว่าล่มเสียแล้ว
ยังหาร่องรอยไม่ได้ คณะมนตรีก็เร่งเร้าให้ประเทศไทยจัดการอย่างใด
อย่างหนึ่งเสีย กาลเวลาก็ล่วงไปได้สักปีเศษหรือ 2 ปี จอมพลสฤษดิ์
เองก็ไม่ไหวว่าคณะมนตรีรังแกไทย จึงโทรเลขสั่งผมว่า ถ้าคณะมนตรี
เอาเรื่องนี้ขึ้นระเบียบวาระอีกก็ให้คัดค้านแล้วให้เดินออกจากที่ประ-
ชุม ประเทศไทยจะเลิกเป็นภาคีสัญญาติบุกละ ผมได้รุดรองดูแล้วก็ส่ง
โทรเลขทวนคำสั่งเข้ามา ผมไม่เห็นด้วยกับคำสั่งของท่าน เพราะใครๆก็
รู้ว่ามีการลักลอบติบุกจากประเทศไทย การเดินออกจากที่ประชุมก็เท่ากับ
ว่ารัฐบาลไทยขี้แพ้ขวนดี และถ้าเราจะเลิกเป็นภาคีสัญญาติบุกนั้น ตาม
สัญญาต้องบอกกล่าวล่วงหน้าหนึ่งปี และในระหว่างปีที่เรายังออกไม่
ได้ คณะมนตรีจะแก้งเราอย่างไรก็ได้ เช่น ตัดโควตาให้ลดลงอย่างมาก
ไม่เป็นประโยชน์แก่ประเทศไทยเสียเลย ขอให้ท่านนายกรัฐมนตรีออก
คำสั่งให้ผมใหม่ จอมพลสฤษดิ์โทรเลขตอบไปว่ายกเลิกคำสั่งเดิมคุณ
จะทำอย่างไรก็ได้ตามใจ ต่อมาผมจึงเร่งรัดให้คณะมนตรีทำการอย่าง
หนึ่งอย่างใดผู้แทนมาเลเซียกับผู้แทนเบลเยียมเสนอให้ตั้งอนุญาโต
ตุลาการ ผมเห็นว่า การตั้งอนุญาโตตุลาการนั้นไม่เป็นประโยชน์แก่
ประเทศ จึงอธิบายว่าบทบัญญัติในสัญญาติบุกที่ให้ตั้งอนุญาโตตุลาการ

นั้น เป็นบทบัญญัติที่ว่าด้วยกรณีที่มีข้อขัดแย้งกันในบรรดาภาคีแต่กรณีนี้ไม่มีการขัดแย้งกัน ประเทศไทยและภาคีอื่นๆ ก็เห็นพ้องต้องกันว่ามีการลักลอบ เพียงแต่ไม่ทราบจำนวนที่ลักลอบเท่านั้น ฉะนั้นควรจะตกลงกันฉันมิตรว่าจะกำหนดจำนวนเท่าใด คณะมนตรีก็ยินยอม และได้กำหนดจำนวนว่าน่าจะเป็นจำนวนหนึ่ง (จำไม่ได้ว่ากี่พันตัน) ขึ้นต่อไปก็คือรัฐบาลไทย เสนอให้ใช้บทบัญญัติข้อหนึ่งในสัญญาตีบูกว่าด้วยการส่งตีบูกออกเกินโควตา คือให้ปรับไหม ให้ประเทศไทยเอาเงินเท่ากับมูลค่าตีบูกว่าด้วยการส่งตีบูกออกเกินโควตา คือให้ปรับไหมให้ประเทศไทยเอาเงินเท่ากับมูลค่าของตีบูกที่ลักลอบออกนั้นเข้าไปในมูลค่ากันชน โดยมีสิทธิ์ในเงินนั้นและกำไรอันจะพึงมีจากมูลค่ากันชนเมื่อเลิกมูลค่ากันชน คณะมนตรีก็ตกลงด้วย ผมกลับจากประชุมก็พูดกับสมาคมเหมืองแร่ให้เข้าใจ และขอให้สมาคมเหมืองแร่จ่ายเงินจำนวนที่ประเทศไทยจะต้องถูกปรับนั้นมาซื้อพันธบัตรรัฐบาล รัฐบาลจะได้มีเงินเอาไปชำระค่าปรับเขา สมาคมเหมืองแร่ก็ตกลงแต่โดยดี ครั้นต่อมามีการชำระบัญชีมูลค่ากันชนตีบูก ปรากฏว่า ส่วนที่รัฐบาลไทย “ถูกปรับ” นั้นก็ได้คืนมาซ้ำยังมีกำไรเป็นเงินปันผลมาด้วย การที่มีเหตุร้ายก็กลายเป็นดีชื่อเสียงรัฐบาลไทยก็ไม่เสีย เงินก็ไม่เสียกลับได้กำไร แต่ทำให้ผมกลัวใจไปหลายเวลาเพราะจำเป็นต้องขัดคำสั่งนายกรัฐมนตรี และได้ตั้งใจไว้ว่าถ้านายกรัฐมนตรียืนยันคำสั่งเดิม ผมก็จะลาออกไม่เฉพาะแต่ตำแหน่งผู้แทนไทยในคณะมนตรีเท่านั้น แต่จะลาออกจากตำแหน่งผู้ว่าการธนาคารชาติเป็นการคัดค้านด้วย

การปฏิบัติหน้าที่ราชการของผมในฐานะผู้ว่าการธนาคารชาติ

เป็นเวลา 12 ปีเศษนั้น คงจะพอจำกันได้ดีพอใช้ว่า ได้ทำดีหรือทำบกพร่องมากนักน้อยเพียงใด ในระหว่างนั้นได้มีการร่างพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ขึ้นใหม่ (มีเพื่อน ๆ หลายคนเป็นหัวแรง เช่น คุณสมหมาย สุนทรະกุล เป็นอาทิ) ได้ตั้งโรงพิมพ์ธนบัตร ได้เริ่มจัดตั้งสำนักงานสาขา ได้ทำให้เงินสำรองระหว่างประเทศเพิ่มขึ้นเป็นอันมาก ได้รักษาเสถียรภาพของเงินตราเป็นประโยชน์แก่การค้า การอุตสาหกรรมยิ่งนัก ได้ขยายงานธนาคารพาณิชย์เป็นอันมากทั่วราชอาณาจักร ภายในธนาคารเองก็ได้มีการปรับปรุงระบบงานและอัตราเงินเดือน ขยายสวัสดิการ และได้เริ่มสะสมผู้มีสติปัญญาดีให้เป็นกำลังของธนาคารสืบไป

วันหนึ่งระหว่างที่จอมพลสฤษดิ์ยังเป็นนายกรัฐมนตรีอยู่ มีผู้เสนอให้รัฐบาลตั้งกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง มีอำนาจหน้าที่กำหนดนโยบายการเงิน เฉพาะอย่างยิ่งการเงินระหว่างประเทศ เผอิญวันที่เรื่องจะเข้าคณะรัฐมนตรีนั้น ผมไปร่วมประชุมคณะรัฐมนตรีเช้าหน่อย พบท่านปลัดบัญชาการ คุณหลวงวิจิตรวาทการ ท่านก็เล่าให้ฟังว่า จะมีการเสนอตัวกรรมการคณะนั้นในวันนั้น ผมก็เรียนท่านว่า นโยบายการเงินนั้นเป็นหน้าที่โดยตรงของผู้ว่าการธนาคารชาติภายใต้ความกำกับของรัฐมนตรีคลัง ส่วนเรื่องการเงินระหว่างประเทศนั้น นอกจากผู้ว่าการจะมีหน้าที่ความรับผิดชอบแล้ว ยังมีคณะกรรมการทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยน ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นประธานอยู่อีกด้วย ผมไม่เห็นประโยชน์อันใดที่จะมีคณะกรรมการชุดใหม่นี้อีก ตรงกันข้ามจะเป็นโทษ เพราะทำให้ความรับผิดชอบพัวไป และผู้ที่มีรายชื่อในคณะกรรมการชุดนี้ก็มีหลายคนที่ผมไม่ไว้วางใจ ถ้าขึ้นจะตั้งคณะกรรมการชุดนี้ ผมก็ไม่

มีทางเลือกนอกจากจะลาออกจากตำแหน่งผู้ว่าการธนาคารชาติ คุณ-
หลวงวิจิตรชระรอยจะนำเอาเรื่องนี้ไปเรียนแก่นายกรัฐมนตรี ในวันนั้น
และวันต่อๆ มา ก็ไม่มีใครเอ่ยถึงคณะกรรมการนโยบายการเงินอีก

เมื่อจอมพลสฤษดิ์ถึงแก่อสัญกรรมไป ผมเป็นคนหนึ่งที่ได้
รับแต่งตั้งให้มีหน้าที่สอบสวนทรัพย์สินของจอมพลสฤษดิ์ และผม
รับรองได้โดยเกียรติยศว่า ในคณะกรรมการสอบสวนนั้นผมเป็นคนหนึ่ง
ที่พยายามให้ความเป็นธรรมแก่จอมพลสฤษดิ์กรณีใดที่เป็นที่สงสัยใน
ข้อกฎหมายหรือข้อเท็จจริง ผมก็พยายามให้ประโยชน์แก่กองมรดกหรือ
แก่บุคคลภายนอก แต่กระนั้นก็ดี เมื่อท่านผู้หญิงจะฟ้องรัฐบาลผมก็ตก
เป็นจำเลยคนหนึ่ง แต่ที่ทำให้เกิดความโหม่นสมาก ก็คือ ในคำฟ้อง
นั้นบรรยายว่าผมเป็นคนที่แสวงหาเรื่องต่างๆ “โดยหวังผลประโยชน์
ส่วนตัว” ทนายของท่านผู้หญิงซึ่งเขียนคำฟ้องนั้นก็ไปเพื่อนกันมา
ไปเรียนที่อังกฤษด้วยกัน ฉะนั้นมาบรรยายคำฟ้องเช่นนี้ ประหนึ่งว่า
ไม่เคยรู้จักกันมาแต่ก่อน วันนั้นที่ได้อ่านคำฟ้องผมก็ลุ่มใจมาก รีบ
กลับบ้านแต่วันเพราะไม่มีจิตใจที่จะทำงาน แต่เดชะบุญเมื่อกลับ
ถึงบ้านมีโทรเลขอยู่ฉบับหนึ่ง แจ้งว่าผมได้รับรางวัลรามอนแม็กไซไซ
ฐานที่ปฏิบัติราชการด้วยความซื่อสัตย์สุจริตไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วน-
ตัว ความที่ได้โหม่นสในดองกลางวันนั้นก็สูญสลายไป กลับมีใจเข้ม-
แข็งขึ้น นี้แหละมนุษย์ อิฎฐารมณยังมีอิทธิพลเหนือมนุษย์อยู่

นายกรัฐมนตรีที่มีความเมตตากรุณาแก่ผมมากที่สุดในตอน
ที่ผมรับราชการ คือจอมพลถนอม กิตติขจร ท่านผู้นั้นนอกจากจะร่วม
เรียนในวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรโดยท่านเป็นหัวหน้าชั้นแล้ว ท่าน

ยังให้ความไว้วางใจเป็นพิเศษ ระหว่างที่ท่านเป็นรองนายกรัฐมนตรีอยู่ มีเรื่องอะไรเกี่ยวกับตัวผมท่านก็จะช่วยแก้ไข มีงานสำคัญบางชิ้นที่คณะรัฐมนตรีจะมอบหมายให้ใครทำ ท่านก็มักจะเสนอชื่อผม ความสัมพันธ์ทางส่วนตัว ระหว่างท่านกับผมก็เป็นไปอย่างสนิทสนม ฉะนั้นที่ผมได้เขียนจดหมายนายเข้ม เย็นยิ่งไปท้วงท่านเมื่อทำ “การปฏิวัติ” ใน พ.ศ.2514 นั้น ผมเขียนด้วยความหวังดีต่อท่านและได้จำหน่ายของมีหนังสือนำถึงท่านโดยตรง แจ้งให้ทราบแน่ชัดว่าจดหมายนี้มาจากผม ต่อเมื่อท่านไม่มีปฏิริยาตอบอย่างใด ผมจึงนำเอาจดหมายนี้ออกตีพิมพ์เป็นจดหมายเปิดผนึก

ก่อนหน้านั้นสักสามสี่ปี ผมได้ไปขอพบท่านเป็นการส่วนตัวท่านให้ไปพบที่กระทรวงกลาโหม ในห้องนั้นมีแต่ท่านและผมเท่านั้นผมได้เรียนท่านว่า บรรดาญาติสนิทของท่านนั้นมีชื่อเสียงไปในเชิงที่ไม่ดีเพราะทุจริตเบียดเบียนราษฎรและพ่อค้า กับกระทำการผิดกฎหมายหลายเรื่อง ผมเล่าให้ฟังเป็นเรื่องๆ จอมพลถนอมก็อึ้งไปครู่หนึ่ง และขอบคุณผมที่นำเรื่องมาบอก และท่านว่าท่านก็ได้ห้ามไปแล้ว โดยทั่วไปจะทำมาหากินอย่างไรก็ไม่ห้าม แต่อย่าเอาเปรียบคนอื่น ท่านก็รับคำว่าท่านจะดูเรื่องนี้และจัดการอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่พฤติกรรมที่ปรากฏมานั้นแสดงว่าไม่ได้ผล

ครั้งหนึ่ง รัฐบาลของจอมพลถนอมประกาศออกมาห้ามมิให้รัฐมนตรีทั้งหลายประกอบการค้าหรือเป็นประธานกรรมการในธุรกิจต่างๆ ในการแสดงสุนทรพจน์ประจำปีที่สมาคมธนาคารไทย ผมจึงผูกเป็นคำกลอนยกย่องจอมพลถนอมว่า ท่านทำดี แต่ยังมีรัฐมนตรีหลายท่านเป็นประธานหรือกรรมการธนาคารพาณิชย์อยู่หรือว่าธนาคารพาณิชย์

กีฬาประเภทต่าง ๆ ความดีนั้นหมายถึงการไม่เบียดเบียนประทุษร้าย
ต่อกัน ความสัตย์สุจริตและการบำเพ็ญประโยชน์ต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน
ถ้าขาดคุณธรรมอย่างใดอย่างหนึ่งก็จะให้มนุษย์นั้น ๆ มีความบกพร่องไป
เช่น ถ้ามีแต่ความดีแต่ปราศจากหลักวิชาจะทำให้เกิดประโยชน์ไม่ได้เพราะ
อาจจะใช้ความดีไปในทางที่ผิดกลายเป็นทำคุณบูชาโทษ ถ้าคนเรามีแต่
ความจริงและความดี ไม่คิดถึงความงาม ศิลปวรรณคดี การสังคีต การ
นาฏศิลป์ก็จะเจริญไม่ได้ และคน ๆ นั้นหรือสังคมนั้น ๆ ย่อมจะแห่ง-
แล้งไม่มีความสุข ถ้าคนเราและสังคมเราขาดความดีเสียแล้วมีแต่ประ-
ทุษร้ายซึ่งกันและกัน และแม้แต่ไม่คิดประทุษร้าย แต่ไม่มีความเอื้อ-
เพื่อเพื่อแก่กัน คนนั้นและสังคมนั้นก็มีความเห็นแก่ตัว แข็งขิงทรพธ์-
สินเงินทองและอำนาจกันอย่างหน้าเลือด เพราะฉะนั้นไม่ว่าจะเป็นผู้
ที่มีอำนาจปกครองวางนโยบายแผ่นดินหรือเป็นเอกชนจะละเลยความจริง
ความดีและความงามเสียมิได้

อันความจริงและศีลธรรมนั้นก็เป็นที่ที่พวกเรานักการศึกษา
ทั้งหลายจะสนับสนุนให้เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นหลักวิชาแขนงใดระดับใด
นักเรียน นักศึกษา เข้ามาในสถานศึกษาก็ต้องการจะได้หลักวิชา ทั้งที่
จะเป็นเครื่องมือเอาไปหากินต่อไปภายหน้า และที่จะเป็นเครื่องกระตุ้น
ให้เกิดความสามารถนึกคิดตรองได้ด้วยตนเอง ไม่หลงเชื่อคำกล่าวที่ไม่
มีหลักฐานหรือความเชื่อในทางไสยศาสตร์ ตรงกับที่พระท่านเรียกว่าวิชา
และครอบคลุมไปถึงวิชาทั้งทางโลกและทางธรรม

ทุกวันนี้ในประเทศไทย ปรากฏว่ามีชาวลือกันจนเป็นที่รบกวน
รวมทั้งที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ และชาวลือเหล่านั้น

ถ้าโดนแก้ตัวของตัวเองจึงจะแน่ใจว่า มักจะไม่เป็นความจริงใบปลิวกล่าวหาคนนั้นคนนี้ก็มักกันจนแพร่หลาย ล้วนแล้วแต่เป็นใบปลิวที่กล่าวหากันในข้อฉกฉกจรรยาทั้งนั้น เฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการเมือง (ใบปลิวบางรายถึงกับยุยงส่งเสริมให้มีการใช้อาวุธ และบางรายก็ขู่จะล้างชีวิตกัน ใบปลิวชนิดนี้ผิดกฎหมาย ตำรวจควรจะจับผู้กระทำความผิดมาลงโทษ) เมื่อเป็นใบปลิวหรือข่าวลือ ผู้ที่เขียนหรือผู้ที่ลือไม่กล้าลงชื่อรับผิดชอบ ผู้อ่านที่รักความจริงน่าจะถือว่าเป็นเหมือนบัตรสนเท่ห์ไม่ควรปักใจเชื่อ หนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ ก็เช่นเดียวกันจะนำเอาคำกล่าวในใบปลิวและข่าวลือมาเสนอต่อผู้อ่านผู้ชมผู้ฟัง ถ้ามีความรับผิดชอบจริง ๆ ก็ควรแสวงหาหลักฐานมาประกอบ หรือสอบสวนเอาให้ได้ความจริงจึงได้ มิฉะนั้นก็ควรควงเว้นไม่เสนอ “ข่าว” นั้น เฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเป็นการทำให้มีผู้เสื่อมเสียชื่อเสียงหรือทำให้ผู้อ่านผู้ฟังผู้ชมเข้าใจผิดในเรื่องสำคัญไป

ผมได้ทราบมาโดยมีหลักฐานเชื่อถือได้ มีสถาบันการศึกษาชั้นสูงในประเทศไทย นำเอาข่าวลือมาเสนอนักศึกษาชวนให้เชื่ออย่างไม่แสดงหลักฐาน เช่นนี้ย่อมจะขัดกับความเป็นเลิศในวิชาการ เช่น วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร มีผู้กล่าวหาโดยไม่แสดงหลักฐานว่า ผมและผู้อื่นอีกหลายคนเป็นคอมมิวนิสต์ ต้องการจะล้างชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ต้องการจะให้ผมเป็นประธานาธิบดี เรื่องเหล่านี้เราได้มาจากใบปลิวเดือนข้อแรกที่สุดนั้น เรายังมีกฎหมายว่าด้วยการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์อยู่ ถ้าใครเป็นคอมมิวนิสต์และกระทำการอันเป็นคอมมิวนิสต์ ก็ชอบที่ตำรวจจะจัดการตามกฎหมาย คือจับกุมไป แต่ก็ไม่เห็นมีใครถูกจับกุม ในเมื่อตำรวจไม่จับกุม และผู้พูดไม่มีหลักฐานยืนยัน ผู้พูดก็ไม่น่าจะพูดใน

สถาบันการศึกษาชั้นสูงเช่นนั้น และเมื่อมีการกล่าวหา ก็ควรจะให้ผู้ถูกกล่าวหาได้มีโอกาสโต้ตอบ จึงจะมองเห็นความจริงได้ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรนี้เป็นสถาบันที่ผมรักและเคารพนับถือ เพราะได้เคยเรียนวิทยาลัยแห่งนี้เป็นรุ่นแรก เพื่อนฝูงที่เรียนอยู่พร้อมกันก็ยังคงรักใคร่นับถือกันอยู่ และเป็นแหล่งการศึกษาของข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ ทั้งพลเรือน ทหาร และตำรวจ จึงเป็นที่น่าเสียดายที่เอาใจใส่สังฆกรรมน้อยไป

ข้อกล่าวหาอย่างเดียวกัน ปรากฏว่า มีอยู่ในสภาพความมั่นคงแห่งชาติ ในคณะกรรมการถ่วงน้ำหนักองสภาความมั่นคงฯ มีอยู่ใน กอ.รมน. และมีอยู่ในสถานที่อบรมทหารต่างๆ สถาบันเหล่านี้มีความรับผิดชอบมากต่อความมั่นคงของประเทศชาติ (เปรียบไม่ได้กับกลุ่มบางกลุ่มที่ไม่มีความรับผิดชอบ จึงกล่าวหาคนได้อย่างพล่อยๆ แล้วยังใช้อาวุธได้โดยผิดกฎหมาย แต่ไม่มีการลงโทษกัน) ฉะนั้นเพื่อเทิดทูนสังฆกรรม และเพื่อประโยชน์ของความมั่นคงแห่งชาติ จึงควรจะให้โอกาสแก่ผู้ถูกกล่าวหาได้โต้ตอบ หรือมิฉะนั้น ถ้ามีหลักฐานแน่นอนก็จัดการแก่ผู้ถูกกล่าวหาไปตามกฎหมาย

ความจริงดังกล่าวหมายถึงความจริงใจด้วย คือความสัมพันธ์ระหว่างคนหนึ่งกับอีกคนหนึ่งต้องตั้งอยู่บนรากฐานแห่งความจริงใจ เฉพาะอย่างยิ่งเมื่อฝ่ายหนึ่งตกทุกข์ได้ยาก อีกฝ่ายหนึ่งต้องมีความมั่นคงเสมอต้นเสมอปลาย มิใช่ว่าเมื่อเขาได้มีอำนาจวาสนาก็พินอบพิเทา เคารพรักใคร่ พอเขาได้ทุกข์ก็หลีกเลี่ยงไม่เหลียวแล การที่ผมได้ไปเยี่ยมอาจารย์ปรีดี พนมยงค์ ที่ปารีส และได้ไปเยี่ยมจอมพลถนอม กิตติขจร ที่ลียงโปร ก็ด้วยเหตุนี้ ไม่ใช่เรื่องของผู้อื่นที่จะโจษจันกันไปต่างๆ นานา

โดยไม่คำนึงถึงสังขธรรม

ความงามนั้นเป็นเรื่องของจิตใจและร่างกาย ไม่เกี่ยวกับลัทธิการเมืองใดๆ ถ้ามีการเมืองเข้ามาแทรกแซง ความงามย่อมจะเสียไป ไม่เป็นคุณธรรมเสียแล้ว เราชมศิลปะ เรานิยมดนตรี เราชื่นชมในความเก่งของนักกีฬาที่สามารถควบคุมร่างกายของเขาให้กระทำการที่มนุษย์ธรรมดาไม่สามารถทำได้ ไม่ใช่เพราะเหตุว่านักศิลปิน หรือนักดนตรี หรือนักกีฬานั้น จะต้องมีความคิดทางการเมืองเหมือนกับความคิดของเรา แต่ชมเขานิยมเขาในเรื่องที่เขากระทำได้ดีเด่น เป็นที่ซาบซึ้งใจแก่เรา ทำให้เรารู้สึกเพลิดเพลิน และรู้สึกนิยมชมชอบในเรื่องที่เขาแสดง ด้วยเหตุฉะนั้นผมจึงเห็นว่า การที่นิสิตนักศึกษาชาติเดียวดนตรีไทยหรือวรรณคดีไทย หาว่าเป็นสมุนของศักดินา หาว่าเป็นการมอมเมาประชาชนนั้น เป็นความเข้าใจผิดก็เป็นเรื่องของศิลปะและความงาม คนเราต่างคนก็ต่างใจใครจะชอบศิลปะทางไหนก็เป็นเรื่องของเขา แม้แต่ผมไม่ชอบดนตรีหรือวรรณกรรมสมัยใหม่ เมื่อคนรุ่นใหม่ต้องการฟังต้องการอ่าน ก็ไม่ขัดขวางและทนฟังทนอ่านได้ หน้าที่ของนิสิตนักศึกษาคือ เมื่อรักดนตรี นาฏศิลป์ วรรณกรรมสมัยใหม่แล้ว ก็ควรจะสนับสนุนให้ดนตรี นาฏศิลป์ และวรรณกรรมนั้นให้เจริญ แทนที่จะขัดขวางอย่างอื่นที่ตนไม่ชอบ อย่างนั้นจึงจะเรียกว่าศิลปะเพื่อประชาชนจริง

เรื่องของความดีความประพฤติดี เป็นเรื่องที่ศาสนาต่างๆ ทุกศาสนาสอนเราให้ปฏิบัติ ความสัมพันธ์ระหว่างบุตรกับบิดามารดา ครูกับศิษย์ ญาติต่อญาติ มิตรต่อมิตร คนหนึ่งกับสาธารณชน เป็นเรื่องที่ศาสนากำหนดให้เราประพฤติและปฏิบัติอยู่ สรุปลักษณะก็คือ ให้มีน้ำใจเอื้อเพื่อ

เพื่อแผ่ต่อกัน ไม่ให้ประทุษร้ายต่อกัน ให้เกื้อกูลกัน ให้ทำประโยชน์แก่กัน ให้เฉลี่ยสุขซึ่งกันและกัน สมดังคำพระที่ท่านได้กล่าวไว้ว่า

สปรฺปริโส ภิกขเว กุเล ชายมาโน

ชนสฺส อตถาย หิตาย สุขาย โหติ

ข้อสำคัญที่พึงเอาใจใส่ ก็คือ ศาสนาต่างๆ นั้นต่างก็มีข้อดีของคนทั้งนั้น เราเกิดมาในพระบรมพุทธศาสนา ก็เห็นว่าศาสนาของเรา นั้นดี แต่ก็ต้องเห็นด้วยว่าคนอื่นเขาก็มีเสรีภาพในการถือศาสนาของเขา เช่นเดียวกัน ความสมานฉันท์ในเรื่องศาสนา (และเชื้อชาติ) ย่อมทำให้ชาติมีความมั่นคงมากขึ้น

สำหรับผมเอง แม้ว่าจะรู้สึกว่าได้ทำงานรับใช้ชาติและสังคมอย่างเต็มที่มาถึงจนอายุจะ 60 ปีแล้วก็ตาม มีความรู้สึกว่าได้มีความบกพร่องอยู่มาก คือ การจัดระบบเศรษฐกิจให้เรียบร้อยดังได้พรณนามาข้างต้นนั้น ยังไม่สามารถที่จะบันดาลให้ผู้ที่ยากไร้เป็นจำนวนมากในประเทศไทยมีฐานะความเป็นอยู่ดีขึ้น เฉพาะอย่างยิ่งในชนบทที่แร้นแค้น ทั้งนี้อาจจะเป็นด้วยเหตุผลประการที่มีใช้อยู่ในความรับผิดชอบของผม เช่น ประชากรเพิ่มขึ้นโดยรวดเร็ว การศึกษาและอนามัยของประชาชน ยังไม่ดีเท่าที่ควร เป็นต้น เนื่องด้วยเหตุฉะนี้จึงได้มาคิดเห็นว่า ถ้าไม่มีการลงมือพัฒนาชนบทอย่างละเอียด เพียงแต่สร้างระบบและสภาวะเศรษฐกิจให้ดีขึ้นอย่างเดียว ก็จะไม่สามารถกู้ฐานะของเพื่อนร่วมชาติหลายสิบล้านได้ดีพอ จึงได้ร่วมมือร่วมกับเพื่อนๆ ทำการพัฒนาชนบทเป็นการช่วยเหลือรัฐบาล ไม่ใช่จะมาทำแข่งขันกับรัฐบาล งานพัฒนาชนบทที่วันนี้ได้จัดทำขึ้นสามโครงการ 2 ใน 3 โครงการนี้ได้เริ่มทำขึ้นมาแล้ว

7 ปี คือ โครงการของมูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ จัดทำที่จังหวัดชัยนาท และอุทัยธานี และโครงการศูนย์บัณฑิตอาสาสมัครของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สองโครงการนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงทราบและได้เคยรับสั่งถามถึงกิจการ ทรงเอาพระทัยใส่อยู่ ถึงกับพระราชทานพระบรมราชูปถัมภ์แก่มูลนิธิและพระราชทานพระบรมราโชวาทแก่บัณฑิตอาสาสมัคร สองสามรุ่น ส่วนอีกโครงการนั้น คือ โครงการการพัฒนาลุ่มน้ำแม่กลอง ซึ่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์จัดทำขึ้นร่วมกับมหาวิทยาลัยเกษตรและมหาวิทยาลัยมหิดล เพิ่งมีอายุได้ปีเศษจึงมิได้ปรากฏผลว่าจะสำเร็จหรือไม่ประการใด แต่บรรดาอาจารย์และนิสิตนักศึกษาของทั้งสามมหาวิทยาลัยก็ได้ใช้ความพยายามทุ่มเททั้งกำลังใจให้แก่โครงการนี้เป็นอย่างมาก แต่ภาวะทางการเมืองในปัจจุบันประกอบกับความเท็จซึ่งปรากฏอยู่ทั่วไปในขณะนี้ ทำให้โครงการพัฒนาชนบทเหล่านี้อยู่ในความเพ่งเล็งของราชการบางหน่วย เช่น กอ.รมน. และคณะกรรมการกลั่นกรองของสภาความมั่นคงแห่งชาติ โดยมีผู้กล่าวหาว่าอาจารย์และนิสิตนักศึกษาในโครงการนั้น ๆ ไปปลุกกระดมมวลชนให้มีความเกลียดชังรัฐบาล ความจริงทำได้เป็นเช่นนั้นไม่ บัณฑิตอาสาสมัครก็ดี อาจารย์และนิสิตนักศึกษาในโครงการแม่กลองก็ดี ได้รับการอบรมและคำสั่งให้ปฏิบัติงานในหน้าที่ของตน โดยมีให้เอาเรื่องการเมืองมาเกี่ยวข้อง ใครที่ไม่ปฏิบัติตามก็ถอนตัวออกจากโครงการ และทั้งสองโครงการนี้ก็ได้รับความสนับสนุนจากคณะรัฐมนตรีซึ่งประมาณแผ่นดินมาดำเนินการ แต่ก็มิวายที่จะมีผู้คอยระแวงสงสัยและหาความต่าง ๆ นานา ทั้งนี้จะมีส่วนเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ในตัวผมด้วยกระมัง ด้วยเหตุฉะนี้

และเพื่อประโยชน์ของงานในโครงการ ผมจึงลาออกจากตำแหน่งผู้อำนวยการโครงการแม่กลอง กำลังหาผู้มาทำหน้าที่แทนอยู่ ส่วนโครงการศูนย์บัณฑิตอาสาสมัครนั้น ผมได้ลาออกจากตำแหน่งประธานกรรมการมาแล้วร่วมปี

แลดูสังคมไทยและอนาคตของไทย

ผมได้เคยพูดเคยเขียนไว้ที่อื่นว่า สังคมที่พึงปรารถยานั้นจะต้องประกอบด้วยคุณธรรม 4 ประการ คือ มีสมรรถภาพ มีเสรีภาพ มีความชอบธรรม และมีความเมตตากรุณา สมควรที่จะนำมากล่าวโดยย่อในที่นี้ และประยุกต์กับสภาวะปัจจุบันของไทยเพื่อเป็นการชี้ช่องทางว่าเพื่ออนาคต เราทุกคนควรร่วมมือร่วมใจกันทำอย่างไรให้ได้มาซึ่งสังคมในอุดมคติ

ในสังคมที่มีสมรรถภาพนั้น ผู้ปกครองสังคมนั้นจะต้องใช้หลักวิชาดำเนินการของรัฐในทุกแง่ทุกมุม เพื่อให้สังคมนั้นดำเนินชีวิตไปโดยลงทุนน้อยที่สุด ได้ผลมากที่สุดตามเป้าหมาย ไม่ว่าจะเป็สาขาวิชาใด วิทยาศาสตร์ เกษตรศาสตร์ การแพทย์ อนามัย วิศวกรรมศาสตร์ สถาปัตยกรรมศาสตร์ สังคมศาสตร์ทั้งมวล และมนุษยศาสตร์ทั้งมวล ในการนี้ไม่เฉพาะข้าราชการหรือนักการเมืองชั้นปกครองเท่านั้นที่จะต้องมีความรู้ความสามารถ แต่ประชากรทุกระดับทั้งหลายไม่ว่าต่ำหรือสูงก็ต้องมีการศึกษาพอสมควร เพื่อจะได้มีความรู้ความสามารถคิดแก้ปัญหาของคน รู้จักให้ความคิดซึ่งใจได้ด้วยตนเอง ฉะนั้นการศึกษาและอนามัยของประชากรจึงมีความสำคัญอยู่มาก

สังคมจะมีสมรรถภาพได้ก็ต้องอาศัยไม่มีความรู้โหลและ

เหลวไหล ราษฎรพ้อคำ ข้าราชการเสียภาษีอากรกันเต็มเม็ดเต็มหน่วย ไม่มีการรั่วไหล ข้าราชการไม่มีที่จะเบียดเบียนราษฎร ทำหน้าที่ตามกำลัง คือ ตำรวจก็จับผู้ร้าย ครูก็สอนนักเรียน นายอำเภอก็ดูแลทุกข์สุขของราษฎร เป็นขั้นๆ ไป เป็นต้น และข้าราชการผู้ใหญ่ผู้น้อยก็ไม่มีการทุจริต ล้างผลาญเงินหลวงหรือข่มขู่เอาเงินสินบนรางวัลจากพ้อคำพาณิชย์ใน เรื่องนี้ รัฐธรรมนูญปัจจุบันได้บัญญัติไว้ให้มีผู้ตรวจบัญชีของรัฐสภา ซึ่งจะช่วยให้ป้องกันปราบปรามความทุจริตของข้าราชการ แต่ก็ยังไม่ได้รับความสนใจจากรัฐบาล ไม่มีการแต่งตั้งตามรัฐธรรมนูญ เมื่อร่างรัฐธรรมนูญกันนั้น มีผู้เสนอให้มีผู้ตรวจบัญชีของรัฐสภาและผู้ตรวจราชการของรัฐสภาขึ้นจริงๆ ก็จะทำให้ความรั่วไหลและเหลวไหลที่มีอยู่ในวงราชการของไทยในปัจจุบันนี้ลดน้อยถอยลง ทำให้ประเทศไทยมีสมรรถภาพ สูงขึ้น

อนึ่ง ใครๆ ก็พูดกันในสังคมไทยว่า ราชการปัจจุบันนี้ไม่มีสมรรถภาพ เพราะระบบราชการไม่ใช่ออย่างหนึ่ง และมีการรวบอำนาจไว้ในเมืองหลวงจนเกินไปอีกอย่างหนึ่ง ระบบราชการไม่ดีเพราะมีการทำงานซ้ำซ้อนกัน เกี่ยงกันบ้าง แย่งกันบ้าง และหานโยบายเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันมิได้ การรวมอำนาจไว้ในเมืองหลวงแทนที่จะกระจายไปสู่ท้องถิ่น ทำให้ท้องถิ่นไม่ได้รับการดูแลเท่าที่ควร ทำให้เกิดอุปสรรคนานาประการในการที่จะพัฒนาประเทศให้ทั่วถึงกัน เรื่องทั้งสองนี้จะทั้งเข้าไว้ไม่ได้เพราะคล้ายกับสนิมนับวันจะกินระบบราชการให้กร่อนหย่อนสมรรถภาพขึ้นทุกที จึงควรที่พวกเราราษฎรทั้งหลาย มหาวิทยาลัย และรัฐบาลจะร่วมมือกันหาวิธีแก้ปัญหานี้ให้จงได้โดยรวดเร็ว

เสรีภาพในสังคม หมายความว่าถึง เสรีภาพในการพูด การเขียน การคิด การชุมนุม กันโดยสันติและปราศจากอาวุธ เป็นต้น เสรีภาพเช่นว่านี้ไม่ใช่เสรีภาพในอันที่จะทำให้สิทธิเสรีภาพของผู้อื่นเสื่อมเสียไปและข้อจำกัดเสรีภาพอีกข้อหนึ่งคือ ประโยชน์ส่วนรวมโดยความเห็นชอบของประชาชนส่วนใหญ่หรือโดยรัฐบาล ผู้เผด็จการย่อมอ้างถึงประโยชน์ส่วนรวมเสมอ แต่เป็นเรื่องประโยชน์ส่วนรวมที่ผู้เผด็จการวินิจฉัยว่าเป็นประโยชน์ส่วนรวม มิใช่ประชาชนผู้วินิจฉัย การเสียภาษีที่รัฐสภาซึ่งราษฎรเลือกตั้งมาลงมติให้เสียเป็นการจำกัดเสรีภาพที่ชอบธรรม

เสรีภาพมีคุณค่าแก่สังคม เพราะในสังคมนั้นมีคนจำนวนมาก ความคิดอ่านย่อมแตกแยกกันได้ มนุษย์เรามีสมองด้วยกันทุกคน และความคิดอันประเสริฐของมนุษย์แต่ละคน ไม่เลือกชั้นวรรณะหรือทรัพย์สมบัติ ย่อมจะเป็นประโยชน์แก่สังคมทั้งนั้น เหตุไฉนเล่าเราจึงจะจำกัดเฉพาะความคิดเห็นของบุคคลส่วนน้อย ไม่เปิดโอกาสให้บุคคลทั้งหลายแสดงความคิดเห็นตามทัศนนิยมของเขา จะได้มีโอกาสเลือกได้ว่าวิถีทางใดถึงจะเป็นประโยชน์ที่สุดแก่ส่วนรวม

บางอาจารย์กล่าวถึงสิทธิเสรีภาพของมนุษย์ว่าเป็นของคู่กับชีวิต คือ มนุษย์เราเกิดมาทุกคนก็มีสิทธิเสรีภาพมาตรฐาน ซึ่งเป็นของควบคู่มาโดยกำเนิด ใครทำลายล้างเสรีภาพย่อมเป็นผู้ที่เบียดเบียนกวนสิทธิของเพื่อนมนุษย์โดยไม่ชอบธรรม

สิทธิเสรีภาพนี้จะมีได้ก็แต่ในสังคมที่เป็นเสรีประชาธิปไตย เผด็จการไม่ว่าจะเป็นฝ่ายขวา (ฟาสซิสต์) หรือฝ่ายซ้าย (คอมมิวนิสต์) ย่อมจำกัดเสรีภาพโดยอำเภอใจ เผด็จการฝ่ายขวามักจะห้ามไม่ให้คน

ของเขาทำการหนึ่งการใด เผล็จการฝ่ายซ้ายนอกจากจะห้ามมิให้ทำการหนึ่งการใด เช่น ตั้งพรรคการเมืองแล้ว ยังห้ามมิให้ทำการหนึ่งการใดด้วย เช่น จะเกียจคร้านก็ไม่ได้ต้องทำงานตามกำหนด คอมมิวนิสต์มักจะอ้างว่าเขาเป็นประชาธิปไตยทางเศรษฐกิจและสังคม คือ มีความเสมอภาคในหมู่ราษฎร แต่หาได้เป็นประชาธิปไตยทางการเมืองและวัฒนธรรมไม่ ส่วนฟาสซิสต์นั้นไม่เป็นประชาธิปไตยทั้งการเมือง วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และสังคม เราจึงไม่ควรรับเผด็จการทั้งฝ่ายขวาและฝ่ายซ้าย

ความชอบธรรมหรือที่มีผู้เรียกว่าความยุติธรรมนั้น หมายถึงว่าภายในสังคมนั้น มนุษย์ทุกคนเสมอกันในกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นลูกเศรษฐีขุนนาง มียศถาบรรดาศักดิ์ประการใด ถ้าทำผิดกฎหมายต้องได้รับโทษ เช่นกระยาจกคนยากไร้ หรือถ้าทำดีก็มีรางวัลตอบแทนเสมอกัน ไม่มีการเลือกที่รักมักที่ชัง

ในสังคมที่มีความยุติธรรมนั้น เรื่องความสงบเรียบร้อยเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่งทหาร ตำรวจ อัยการ ตุลาการ ต้องมีสมรรถภาพและทำงานด้วยความเอาใจใส่และเที่ยงธรรม ไม่มีการขัดเยียดความผิดให้แก่ราษฎร ไม่มีการจับยึดถึงแดงและเผา ไม่มีการยิงทิ้ง ไม่มีการกล่าวหาใครๆว่าเป็นอะไรโดยปราศจากหลักฐานอันสัจย์จริงเช่น กล่าวหาว่าใครเป็นคอมมิวนิสต์ เป็นต้น ทหารต้องป้องกันประเทศอย่างซื่อสัตย์สุจริตไม่ใช่สร้าง ความแตกแยกในชาติ โดยพยายามใช้เงินภาษีอากรมาปราบราษฎรผู้เสียภาษีอากร ตำรวจต้องทำหน้าที่โดยปราศจากความหวาดเกรงต่ออิทธิพลทั้งหลายและไม่ลำเอียง ใครพกถูกระเบิดโดยผิดกฎหมายต้องจับกุมไม่ว่าจะเป็นกลุ่มอะไร ใครคิดปฏิวัติ โดยใช้กำลังเป็นการกระทำผิดกฎหมาย

อาญาฐานเป็นกบฏก็ต้องจับกุม เพราะทหารและตำรวจเป็นที่พึ่งของ
ราษฎร ไม่ใช่เป็นนายของราษฎร ผู้ถูกกล่าวหาย่อมไม่มีความผิดจนกว่า
จะหาหลักฐานได้ว่าผิดจริง ใครแจกใบปลิวชักจูงให้ใช้อาวุธหรือกล่าวหา
คนอื่นว่าใช้อาวุธ ควรจะจับเพื่อจะให้ได้ต้นตอแห่งใบปลิวนั้น อัยการ
และตุลาการต้องทรงไว้ซึ่งเกียรติ อยู่เหนืออิทธิพลของเงิน ของการขู่เข็ญ
และของอำนาจ

ในสังคมที่มีความชอบธรรมนั้น ใครทำดีจะได้ดี ใครทำชั่ว
จะได้ชั่ว นรกหรือสวรรค์อยู่ในชาตินี้เอง ไม่ต้องไปรอในชาติหน้า ผู้ที่
ปลอมตัวว่าเป็นคนดีย่อมจะอยู่ในฐานคนดีอยู่ไม่นาน จะมีผู้ค้นพบใน
ไม่ช้า

สังคมที่มีสมรรถภาพ เสรีภาพ และความชอบธรรม แต่
ปราศจากความเมตตากรุณาย่อมเป็นสังคมที่ไม่สมบูรณ์ เพราะบุคคลใน
สังคมนั้นก็ยังคงแตกต่างกันไปโดยกำเนิด โดยกรรมพันธุ์ และโดยสิ่งแวดล้อม
คนเรบางคนเกิดมาง่อยเปลี้ยเสียขา ดาบอด หูหนวก หรือพิการ
อย่างอื่น ไม่ใช่ความผิดของเขา คนที่เกิดมาดีต้องช่วยเหลือเขา จะ
นึกผิดๆ ว่า เพราะ “ชาติก่อน” เขาทำมาไม่ดีจึงได้รับความทุกข์ในชาตินี้
หาควรไม่ความฉลาดหรือความโง่บางทีก็เป็นเรื่องของกรรมพันธุ์ซึ่งไม่เน-
นอน คือ พ่อฉลาด ลูกโง่ก็ได้ หรือกลับกัน เลือกไม่ได้ เด็กที่มีของเล่น
ย่อมได้เปรียบเด็กจนที่ไม่มีของเล่น เด็กที่เกิดมาในชนบทแร้นแค้น โรง-
เรียนไม่ดี ครูไม่ดี อุปกรณ์การเรียนไม่ดี ย่อมจะแข่งขันกับเด็กในเมืองที่
มีโชควาสนาดีกว่ามิได้ เพราะฉะนั้นจะถือลัทธิสมรรถภาพและเสรีว่า
ใครมือยาวสาวได้สาวเอาหาชอบไม่ คนที่มีวาสนาดีกว่าจึงควรเกื้อกูลควร

ทำประโยชน์ และความเพลิดเพลินให้แก่คนที่ไม่มีวาสนา

ที่กล่าวมานี้เป็นเรื่องที่ฝรั่งเขาเรียกว่า ความยุติธรรมในสังคม มีความหมายกว้างกว่าการกระจายรายได้หรือการกระจายทรัพย์สิน เพราะความสุขไม่ได้ขึ้นอยู่กับทรัพย์สินอย่างเดียว ในระบบสังคมที่ผู้หญิงแพ้เปรียบผู้ชาย เพื่อให้เกิดความยุติธรรมในสังคมก็ต้องแก้ไขระบบ เครื่องมือหากินถ้าใครไม่มีก็ต้องหยิบยื่นให้ การศึกษา การอนามัย และอาชีพ เป็นเรื่องที่จะต้องให้แก่มนุษย์ทุกคน ความยากจนทำให้มนุษย์เสื่อมค่าของความเป็นมนุษย์ เรามีหน้าที่ช่วยเหลือซึ่งกันและกันทั้งนั้น

ตรงกันข้ามความเมตตากรุณา คือ การพิฆาตเช่นฆ่าซึ่งกันและกัน ไม่ว่าจะเป็นชายพิฆาตขวา หรือขวาพิฆาตชาย ย่อมเลวด้วยกันทั้งนั้น ในสภาพปัจจุบันในเมืองไทย ข้อที่น่าสังเกตุก็คือ ฝ่ายที่เราเรียกกันว่า ชาย คือ นิสิต นักศึกษา กรรมกร ชาวไร่ ชาวนานั้น ไม่มีอาวุธ จะมีก็บางคนมีปืนไว้ป้องกันตัว แต่กระนั้นก็ยังมึบางโอกาสที่พวกฝ่ายนี้ขู่เข็ญจะว่าเผาตึกหรือทำลายทรัพย์สิน นี่ก็เป็นการกระทำอันมิชอบ แต่ฝ่ายที่เราเรียกว่าขวา คือ กระจิงแดง นวพล และกลุ่มอื่นๆ อีกมากมายนั้น มักใช้อาวุธเป็นเครื่องขู่ขวญฝ่ายตรงกันข้าม นั่นก็เป็นการกระทำอันมิชอบและผิดกฎหมายอย่างชัดแจ้ง ถ้าใช้ความเมตตากรุณาเป็นหลักถึงจะแตกแยกกันอย่างไรก็จะเจรจาดกลงกันได้ด้วยสันติวิธี อาวุธไม่เคยแก้ปัญหอะไรได้ในโลกนี้ มีแต่จะสร้างปัญหาให้เกิดขึ้นใหม่ ๆ อยู่เสมอ แต่ความเมตตาเป็นสิ่งที่คุ้มโลก อหิงสาและสันติทำให้สังคมมีความสุขได้

การใช้อาวุธประกอบกับความเท็จเป็นเครื่องมือที่ช่วยแก้ปัญหาให้ กลับจะเป็นการเสริมสร้างพลังให้ศัตรูอย่างมาก เช่น

คนที่ไม่เป็นคอมมิวนิสต์แล้วเราเรียกเขาว่าเป็นคอมมิวนิสต์ และขู่ว่าจะสังหารเขาด้วยอาวุธเพราะเป็นคอมมิวนิสต์ ผู้ที่ถูกขู่เชิญเกิดความหวาดกลัว หนีเข้าป่าไป ในป่าก็ต้องรับความช่วยเหลือทางอาวุธ อาหารและอื่น ๆ จากคอมมิวนิสต์ ในไม่ช้าก็ต้องเป็นพวกของคอมมิวนิสต์ไป เป็นการเพิ่มกำลังให้คอมมิวนิสต์ เราต้องการหรือไม่ กอ.รมน.คิดให้ดี ตัวอย่างในลาวและเขมร และญวนก็มีอยู่เป็นอันมาก ถ้ารักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ จริง ก็ต้องคิดให้ดี ให้รอบคอบ

แลดูการเมืองและเศรษฐกิจของไทย

ในปัจจุบันนี้เราพูดกันอยู่ว่า แม้จะมีการเลือกตั้งในวันที่ 4 เมษายนนี้ (2519) เราจะมีรัฐบาลที่มั่นคงมิได้ เพราะพรรคการเมืองมีมากมายและรัฐบาลที่จะตั้งขึ้นก็ต้องเป็นรัฐบาลผสมหลาย ๆ พรรคยิ่งผสมพรรคเล็กพรรคน้อยยิ่งจะขาดเสถียรภาพ ส.ส.ที่เลือกขึ้นมาก็คงไม่ไว้วางใจจ่ายเงินซื้อเสียงมาก แล้วเมื่อเข้าสภาก็คงขายตัว ในไม่ช้าสภาก็คงถูกยุบอีก และที่พูดกันมากก็คือ จะมีการเลือกตั้งจริงหรือในวันที่ 4 เมษายน เพราะมีผู้คนคิดจะทำปฏิวัติอยู่

เรื่องนี้ผมรู้สึกหนักใจมาก เพราะประชาธิปไตยของเราก็เพิ่งมี, รากเล็กๆ ได้ไม่ถึง 3 ปี ความปั่นป่วนทั้งหลายจะว่าเนื่องจากสภาพที่ฉิบาญญาติที่ตนเองเป็นสมาชิกก็เกลียดไม่ถนัด

ผมคิดว่าในระยะนี้ ใครจะเป็นรัฐบาล จะเป็นฝ่ายซ้ายฝ่ายขวาไม่สำคัญ สำคัญอยู่ว่าจะเป็นประชาธิปไตยหรือจะคิดล้างประชาธิปไตย นักการเมืองทั้งหลายที่เลื่อมใสในระบบประชาธิปไตยควรจะหาวิธีให้โอกาสประชาธิปไตยหยั่งรากแก้วลงให้ลึกให้มั่นคง แล้วจึงคิดเรื่อง

จะเป็นขวาหรือจะเป็นซ้าย จึงจะชอบ ควรจะละซึ่งที่ฐิมานะหันหน้า
เข้าหากันเป็นปีกแผ่นป้องกันลัทธิเพด็จการทั้งซ้ายและขวาให้ได้

วิธีหนึ่งที่จะให้รัฐบาลมีเสถียรภาพในสภาวะการณ์ปัจจุบันนี้
เห็นจะเป็นวิธีที่ให้พรรคที่ได้เลือกเข้าไปในสภาผู้แทนมากที่สุดสามหรือ
สี่พรรครวมกันเป็น รัฐบาลแห่งชาติ โดยมีเสียงในสภาเกินกว่าครึ่งมากพอ
สมควร ถ้าสี่พรรคไม่พอก็ห้าพรรค พรรคใดมีสมาชิกมากที่สุดในสภาให้
หัวหน้าพรรคเป็นนายกรัฐมนตรี พรรคที่มีสมาชิกมากที่สุดรองให้หัวหน้าพรรค
เป็นประธานสภา แล้วแบ่งหน้าที่ตำแหน่งรัฐมนตรีตามส่วนของจำนวน
สมาชิกพรรค ไม่เลือกกว่าพรรคใดเป็นขวาหรือซ้าย นโยบายร่วมของรัฐบาล
ผสมมีสามข้อ คือ (1) เอกราชของประเทศ (2) ความสงบเรียบร้อยของ
ประชาชน (3) การจัดช่องว่างระหว่างคนมีกับคนจน เรื่องอื่นไม่เป็น
เรื่องสำคัญ และหลักสามประการนี้ก็เป็นที่ยึดมั่นนโยบายของพรรคทั้ง
หลายอยู่ การที่ให้พรรคใหญ่ ๆ เป็นรัฐบาลก็ถูกต้องตามหลักการประชาธิปไตย
และส.ส.ทั้งหลายก็จะหาวิธีขายตัวได้ยากขึ้น รัฐบาลก็จะมี
เสถียรภาพพอสมควร ส่วนกลุ่มผลประโยชน์นอกสภา เช่น กรรมกร นาย-
จ้าง นิสิต นักศึกษา นาวพล เหล่านี้ก็ยังคงดำเนินการอยู่ แต่ต้องเป็นไป
โดยสันติปราศจากอาวุธ เรื่องได้แย้งกันทั้งหลายให้สภาผู้แทนราษฎรเป็น
ผู้ตัดสิน เมื่อตัดสินไปอย่างไร แล้วยอมรับมติของสภา ถ้าไม่พอใจ
ก็ยกขึ้นว่ากันใหม่ในการประชุมสภาสมัยต่อไป อย่างนี้พรรคการเมือง
ทั้งหลายจะยอมตกลงด้วยไหม จะยอมเสียสละไหม เพื่อความมั่นคง
ผลประโยชน์ของชาติและของประชาธิปไตย

ผมได้เขียนไว้ตอนต้นว่า ผมเสียค่ายที่รู้สึกว่าได้บกพร่องในการ

พิจารณาเรื่องเศรษฐกิจของประเทศ คือ ดูแต่ความเจริญเติบโตของส่วนรวม เป็นใหญ่ไม่ได้เฉลี่ยถึงความยุติธรรมในสังคม ขอนี้จึงพยายามแก้ด้วยวิธีพัฒนาชนบทอย่างจริงจัง ในระหว่างที่การลงทุนอุตสาหกรรมยังชบเซาอยู่ทุกวันนี้ ก็เป็นโอกาสแล้วที่รัฐบาลจะหาวิธีลงทุนทางเกษตรและทางสังคมสงเคราะห์ในชนบทให้มากขึ้น โดยไม่ต้องเกรงเงินจะเฟ้อ ปัญหาที่สำคัญในปัจจุบันนี้ได้แก่การหาอาชีพให้แก่ราษฎรที่ไม่มียานทำกล่าวโดยย่อ ถ้าเราทำสิ่งเหล่านี้ก็จะช่วยให้คนมีงานทำมากขึ้นในชนบท โจรผู้ร้ายก็จะลดน้อยลง คือ (1) ปฏิรูปที่ดินอย่างจริงจัง (2) จัดรูปที่ดิน (3) สนับสนุนราษฎรให้ปลูกพืชหลายฤดูด้วยการให้น้ำมาใช้และจัดงานตลาด (4) จัดทำอุตสาหกรรมที่คาบเกี่ยวกับการเกษตรทั้งทางเครื่องมือการเกษตรและเอาผลิตผลทางการเกษตรไปเป็นวัตถุดิบ (5) ทำงานสังคมสงเคราะห์หนักมีอันในชนบททั้งทางอุปโภคบริโภค บริการอนามัย การศึกษา วางแผนครอบครัว เป็นต้น (6) ฝึกและอบรมคนให้ทำงานประเภทต่างๆ ข้างต้น

อาจารย์บางท่านบอกว่า ถ้าเรามัวแต่เอาใจใส่เรื่องความยุติธรรมทางสังคมจะทำให้ประเทศในสวนรวมเจริญช้าลง ฉะนั้นจึงควรพัฒนาเศรษฐกิจเสียก่อน ถึงคนมีจะมีมากขึ้น คนจนจะจนลงก็ตาม ในไม่ช้าความเจริญก็จะลงมาถึงคนจนเอง เราได้ใช้วิธีนี้มา 20-30 ปีแล้วปรากฏว่าไม่ได้ผล อาจารย์บางท่านอ้างว่า ความยุติธรรมในสังคมนั้นไม่ขัดกับการพัฒนาเศรษฐกิจ ถ้าเรามุ่งช่วยคนจน ปล่อยให้คนมั่งมีเขาช่วยตัวเอง ประเทศทั้งประเทศก็จะเจริญ บางประเทศได้เคยใช้วิธีนี้มาแล้วแต่ประสบความล้มเหลว ผมเองเชื่ออย่างคำรากลันนี้ แต่เห็นว่าต้อง

ใช้วิธีการให้ถูก วิธีการที่ถูกนั้น คือ วิธีหทประการที่ได้กล่าวมาข้างต้น

บทส่งท้าย

ยังมีอีกหลายเรื่องที่ยากจะเขียน แต่นี้ไม่กัชั่วโมงอายุขัยของผมนักจะถึงหกสิบปีแล้ว จึงขอยุติแต่เรื่องเท่านี้ ยกเว้นจะพูดเป็นการส่งท้ายอีกเพียงสองเรื่อง

เรื่องแรก เกี่ยวกับการชักจูงใจ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับส่วนตัวผม ขอพูดไว้เสียเลย ผมได้ยินมาเสียเมื่อแล้วว่า ดร.ป๋วย หนุณนักศึกษาหรือมิฉะนั้นนักศึกษาหนุณดร.ป๋วยให้เสีย คนที่มีลูกอายุ 17-18 หรือ 20 ขวบ น่าจะรู้ว่า คนหนุณสาวสมัยนี้ เฉพาะอย่างยิ่งที่เป็นนักศึกษาธรรมศาสตร์ เขาคิดได้เอง ไม่ต้องมีใครไปเสียมสอนเขาดอก ถ้าคิดจะเสียมสอนคนหนุณคนสาวสมัยนี้ก็เตรียมตัวผิดหวังได้ ส่วนที่กล่าวว่ นักศึกษาลากผมไปทางต่างๆ นั้น ก็คงจะเข้าใจในลักษณะจิตใจของผม ผิดไป บทผมจะด้อก็คงด้อไม่แพ้ใคร เช่น เรื่องเกี่ยวกับนายกรฐมนตรีสามท่านที่ได้เขียนไว้แล้ว ข้อคิดข้อเดียวกันนี้นำมาใช้ได้แก่คำกล่าวที่หาว่า อาจารย์ปรีดี พนมยงค์ พยายามชักจูงผมหรือแม่แต่อาจารย์เสนห์หรือคนใกล้ชิดอื่นๆ พยายามชักจูงผม เป็นการดูหมิ่นทั้งอาจารย์ปรีดี อาจารย์เสนห์ คนอื่นๆ และเป็นการดูหมิ่นอย่างมากสำหรับตัวผม เสมือนหนึ่งขี้ผึ้งจะหลอมอย่างไรก็ได้ ไม่มีความคิดเป็นของตนเอง ครั้งหนึ่งผมเป็นผู้ว่าการธนาคารชาติอยู่ก็มีผู้กล่าวหาว่าคุณหญิงสุภาพ ยศสุนทรว่าชักจูงผมและเขียนสุนทรพจน์ให้ไปพูดจนกระทั่งคุณหญิงสุภาพ ยศสุนทร ต้องเีตตะโรและแสดงพยานหลักฐานให้ดูหลายครั้งหลายหน จึงค้อยคลายไป จะไม่ให้ผมเป็นตัวของตัวเองบ้างเลยหรือ?

อีกเรื่องหนึ่ง ผมเคยเขียนไว้แล้วในที่อื่น แต่อยากจะยกเอามาให้ท่านทั้งหลายได้อ่านกันอีกเป็นความหวังสำหรับอนาคต และเป็นการแสดงทัศนคติเรื่องคุณภาพแห่งชีวิตที่ผมถืออยู่

คุณภาพแห่งชีวิต

ปฏิทินแห่งความหวัง : จากครรภ์ถึงเชิงตะกอน

เมื่อผมอยู่ในครรภ์ของแม่ ผมต้องการให้แม่ได้รับประทานอาหารที่เป็นคุณประโยชน์ และได้รับความเอาใจใส่และบริการอันดีในเรื่องสวัสดิภาพของแม่และเด็ก

ผมไม่ต้องการมีพี่น้องมากอย่างที่พ่อแม่ผมมีอยู่ และแม่จะต้องไม่มีลูกถีนึก

พ่อกับแม่จะแต่งงานกันถูกกฎหมายหรือธรรมเนียมประเพณีหรือไม่ ไม่สำคัญ แต่สำคัญที่พ่อกับแม่ต้องอยู่ด้วยกันอย่างสงบสุข ทำความอบอุ่นให้ผมและพี่น้อง

ในระหว่าง 2-3 ขวบแรกของผม ซึ่งร่างกายและสมองผมกำลังเติบโตในระยะที่สำคัญ ผมต้องการให้แม่ผมกับตัวผมได้รับประทานอาหารที่เป็นคุณประโยชน์

ผมต้องการไปโรงเรียน พี่สาวผมหรือน้องผมก็ต้องการไปโรงเรียน จะได้รับความรู้หากินได้ และจะได้คุณธรรมแห่งชีวิต ถ้าผมมีสติปัญญาเรียนชั้นสูงๆ ขึ้นไป ก็ให้มีโอกาสเรียนได้ ไม่ว่าพ่อแม่ผมจะรวยหรือจะจน จะอยู่ในเมืองหรือชนบทแร้นแค้น

เมื่อออกจากโรงเรียนแล้ว ผมต้องการงานอาชีพที่มีความหมาย

ทำให้ได้รับความพอใจว่าตนได้ทำงานเป็นประโยชน์แก่สังคม

บ้านเมืองที่ผมอาศัยอยู่ จะต้องไม่มีขี้ม๊อป ไม่มีการข่มขู่ กดขี่ หรือประทุษร้ายกัน

ประเทศของผมควรจะมีความสัมพันธ์อันชอบธรรมและเป็นประโยชน์กับโลกภายนอก ผมจะได้มีโอกาสเรียนรู้ถึงความคิดและวิชาของมนุษย์ทั้งโลก และประเทศของผมจะได้มีโอกาสรับเงินทุนจากต่างประเทศมาใช้เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม

ผมต้องการให้ชาติของผมได้ขายผลิตผลแก่ต่างประเทศด้วยราคาอันเป็นธรรม

ในฐานะที่ผมเป็นชาวนาชาวนไร่ ผมก็อยากมีที่ดินของผมพอสมควร สำหรับทำมาหากิน มีช่องทางได้กู้ยืมเงินมาขยายงาน มีโอกาสรู้วิธีทำกินแบบใหม่ๆ มีตลาดดีและขายสินค้าได้ราคายุติธรรม

ในฐานะที่ผมเป็นกรรมกร ผมก็ควรจะมีหุ้นส่วน มีส่วนในโรงงาน บริษัท ห้างร้านที่ผมทำอยู่

ในฐานะที่ผมเป็นมนุษย์ ผมก็ต้องการการอ่านหนังสือพิมพ์และหนังสืออื่นๆ ที่ไม่แพงนัก จะฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ก็ได้ โดยไม่ต้องทนรบกวนจากการโฆษณามากนัก

ผมต้องการสุขภาพอนามัยดี และรัฐบาลจะต้องให้บริการป้องกันโรคแก่ผมอย่างพริ้วกับบริการการแพทย์รักษาพยาบาลอย่างถูกอย่างดี เจ็บป่วยเมื่อใดหาหมอหาพยาบาลได้สะดวก

ผมจำเป็นต้องมีเวลาว่างสำหรับเพลิดเพลินกับครอบครัว มีส่วนสาธารณะที่เขียวชะอุ่ม สามารถมีบทบาทและชมศิลป์วรรณคดี นาฏศิลป์

ดนตรี วัฒนธรรมต่างๆ เทียนงานวัด งานลอยกระทง งานนักขัตฤกษ์
งานกุศลอะไรได้พอสมควร

ผมต้องการอากาศบริสุทธิ์ สำหรับหายใจ น้ำบริสุทธิ์สำหรับดื่ม
เรื่องอะไรที่ผมทำเองไม่ได้หรือได้แต่ไม่ดี ผมก็จะร่วมมือกับ
เพื่อนฝูงในรูปสหกรณ์ หรือสโมสร หรือสหภาพ จะได้ช่วยซึ่งกันและกัน
เรื่องที่ผมเรียกร้องข้างต้นนี้ ผมไม่ได้เรียกร้องเปล่า ผมยินดีเสีย
ภาษีอากรให้ส่วนรวมตามอัธยาศัย

ผมต้องการโอกาสที่มีส่วนในสังคมรอบตัวผม ต้องการมีส่วน
ในการวินิจฉัยโชคชะตาการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของชาติ

เมียผมก็ต้องการโอกาสต่างๆ เช่นเดียวกับผม และเราสอง
คนควรจะได้รับความรู้และวิธีการวางแผนครอบครัว

เมื่อแก่ ผมและเมียก็ควรได้ประโยชน์ตอบแทนจากการประกัน
สังคม ซึ่งผมได้จ่ายบำรุงตลอดมา

เมื่อจะตาย ก็ขออย่าให้ตายอย่างโง่ๆ อย่างบ้าๆ คือ ตายในสง-
ครามที่คนอื่นก่อให้เกิดขึ้น ตายในสงครามกลางเมือง ตายเพราะอุบัติเหตุ
รถยนต์ ตายเพราะน้ำหรืออากาศเป็นพิษ หรือตายเพราะการเมืองเป็นพิษ

เมื่อตายแล้ว ยังมีทรัพย์สินสมบัติเหลืออยู่ เก็บไว้ให้เมียผมพอ
ใช้ในชีวิตของเธอ ถ้าลูกยังเล็กก็เก็บไว้เลี้ยงให้โต แต่ลูกที่โตแล้วไม่ให้
นอกจากนี้รัฐบาลควรเก็บไปหมดจะได้ใช้ประโยชน์ในการบำรุงชีวิตของคน
อื่นๆบ้าง

ตายแล้ว เผาผมเกิด อย่าฝัง คนอื่นจะได้มีที่ดินอาศัยและ
ทำกิน และอย่าทำพิธีรดองในงานศพให้วุ่นวายไป

นี่แหละคือ ความหมายแห่งชีวิต นี่แหละคือการพัฒนา ที่ควร
จะให้เกิดขึ้นเพื่อประโยชน์ของทุกคน

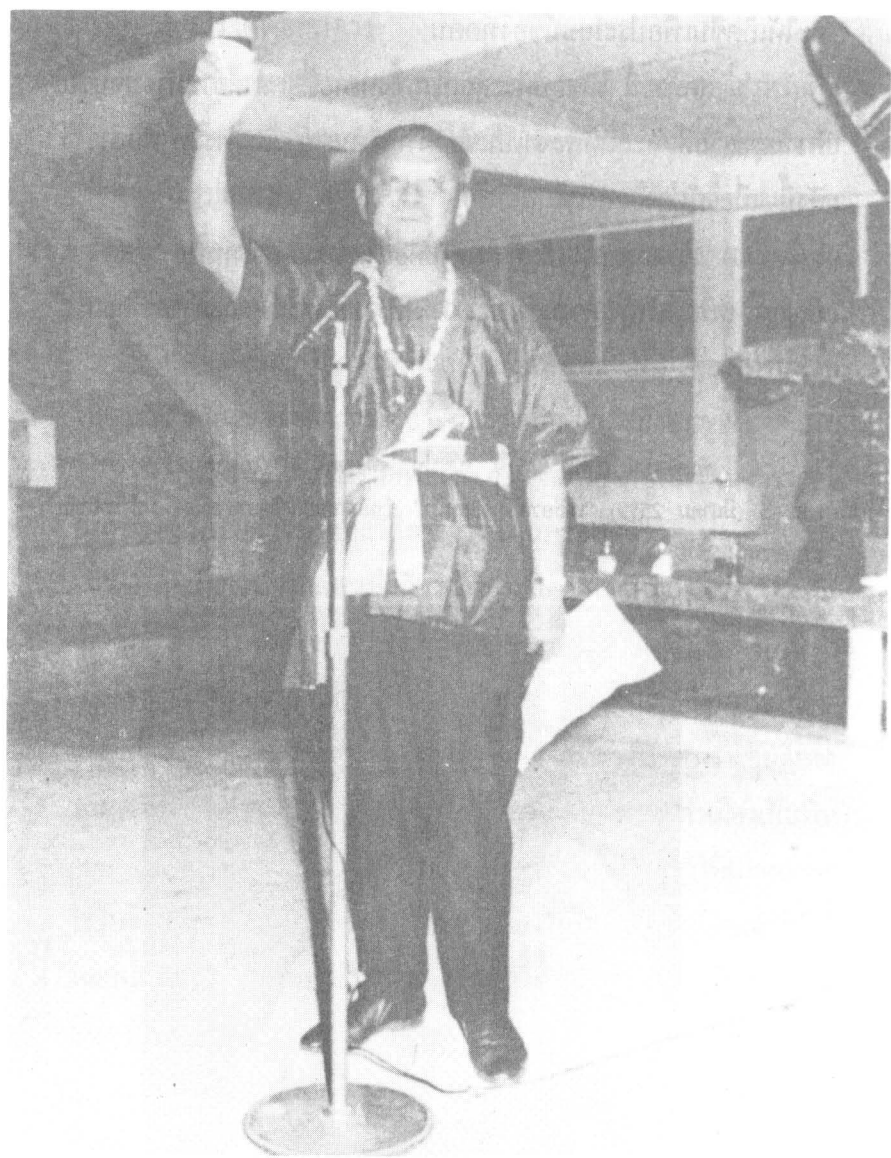
สุดท้ายนี้ ขอขอบพระคุณท่านทั้งหลายที่อุตสาหะอ่านมาจนจบขอ
ความสุขสวัสดิ์และสันติสุขจงเป็นของท่านทั้งหลาย และพระท่านกล่าวไว้
ดังนี้ เกี่ยวกับความสวัสดิ์

“เราคาดคตไม่เห็นความสวัสดิ์อื่นใดของสัตว์ทั้งหลาย นอกจาก
ปัญญา เครื่องตรัสรู้ ความเพียร ความสำรวมอินทรีย์ และความเสียสละ”

พิมพ์ครั้งแรกในปี 2519 ในชปท.ปริทรรศน์ 6 (เมษายน2519) วารสาร
ชกส. 5 (มีนาคม 2519) “เหลียวหลัง แลหน้า” สำนักศูนย์บัณฑิตอาสาสมัคร มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์ 2519

จดหมายของนายเซ็ม เย็นยั้ง เรียน นายทำนุ เกียรติก้อง ผู้ใหญ่บ้านไทยเจริญ

กุมภาพันธ์ 2515

เรียน พี่ทำนุ ที่รักใคร่นับถือเป็นส่วนตัว

สักสองปีเศษก่อนที่ผมจะได้จากหมู่บ้านไทยเจริญที่รักของเราอยู่ห่างไกล พี่ทำนุในฐานะผู้ใหญ่บ้าน ได้จัดการสองอย่างที่ผมและใคร ๆ เห็นว่ามีคุณค่าอย่างยิ่งสำหรับหมู่บ้านเรา โดยเฉพาะสำหรับอนาคตของชาวไทยเจริญ คือ ได้จัดให้มีกติกามุขบ้านเป็นข้อบังคับสูงสุด แสดงว่าต่อไปนี้ ชาวบ้านไทยเจริญจะสามารถยึดกติกาเป็นหลักในการดำเนินชีวิต ซึ่งดีกว่า และทำให้เจริญกว่าที่จะปกครองกันตามอำเภอใจของคนไม่กี่คน กับเปิดช่องให้มีการเปลี่ยนแปลงผู้ปกครองหมู่บ้านได้โดยสันติวิธี นั่นอย่างหนึ่ง กับอีกอย่างหนึ่งพี่ทำนุได้อำนวยให้ชาวบ้านเลือกกันขึ้นมาเป็นปากเสียงแทนกัน ผู้ได้รับเลือกก็รวมกันเป็นสมัชชาหมู่บ้าน มีอำนาจหน้าที่พิจารณาระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ สำหรับหมู่บ้านของเรา โดยถือหลักประชาธรรม คือ ธรรมเป็นอำนาจ ไม่ใช่อำนาจเป็นธรรม และธรรมเกิดจากประชาชน รวมความว่าอำนาจสูงสุดมาจากธรรมของประชาชนในหมู่บ้านไทยเจริญทั้งหมด

เมื่อคติกาหมู่บ้านถือกำเนิดมาแล้วก็ดี และเมื่อได้มีสมัชชาหมู่บ้านขึ้นแล้วก็ดี ผมเองก็ไม่แน่ใจนักว่าคติกาทุกข้อถูกใจผม และไม่แน่ใจว่าสมาชิกของสมัชชาทุกคนเป็นคนดี แต่ผมก็ยังนิยมยินดีในท่านผู้ใหญ่บ้านท่านุ เกียรติกิจอง ที่ได้อุตสาหกรรมสร้างสรรค์ให้มีคติกาดีกว่าไม่มี และให้มีสมัชชา ดีกว่าไม่มี

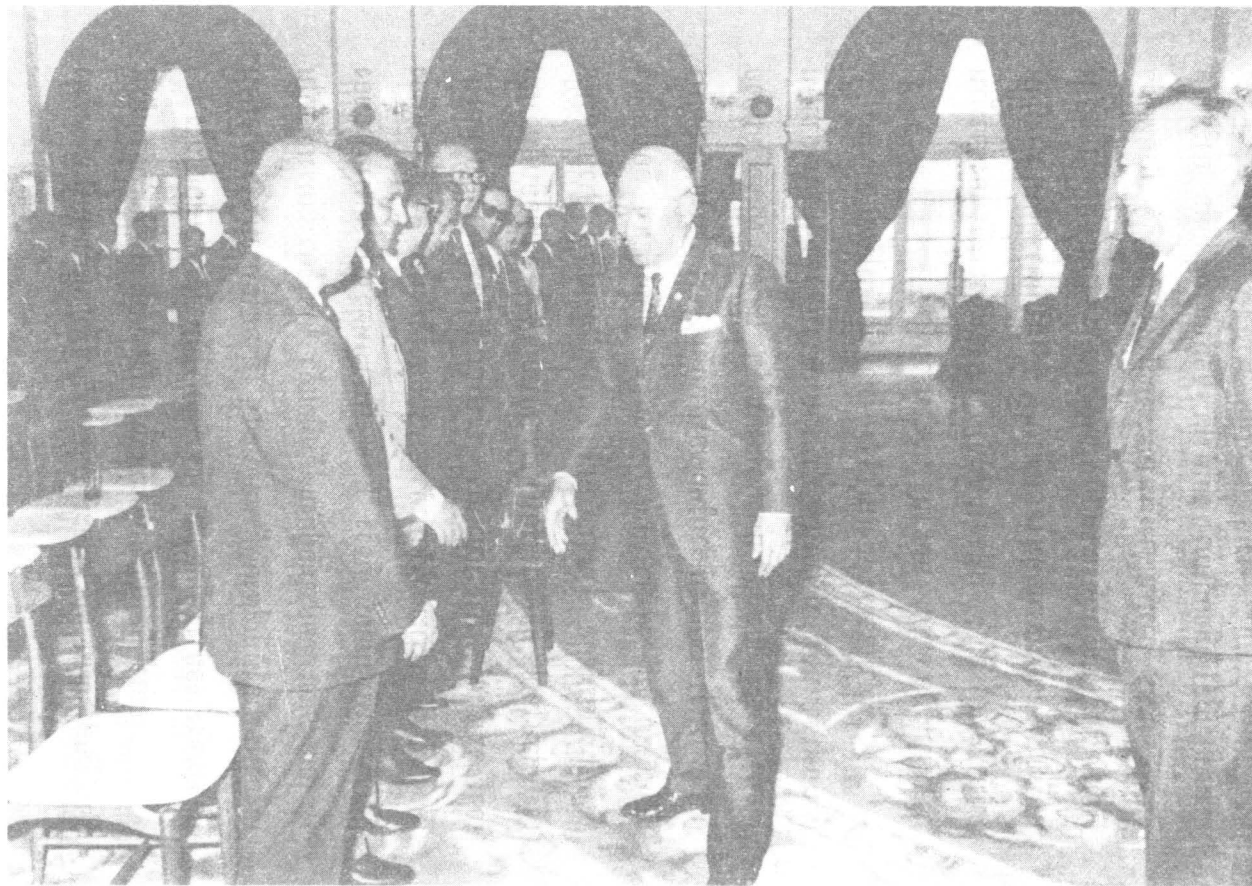
บัดนี้ อนิจจา ผมจากหมู่บ้านไทยเจริญมาอยู่ไกลไม่ได้นาน ได้ทราบข่าวว่า พี่ท่านุเปลี่ยนใจโดยกะทันหัน ร่วมกับคณะของพี่ท่านุ บางคนประกาศเลิกล้มคติกาหมู่บ้านและเลิกสมัชชาเสียโดยสิ้นเชิง หวนกลับไปใช้วิธีปกครองหมู่บ้านตามอำเภอใจของผู้ใหญ่บ้านกับคณะ ซึ่งในกรณีนี้ก็ยังคงเป็นพี่ท่านุ กับรองผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ชุดเดิมนั่นเอง เพียงแต่มีน้อยคนลง

เหตุผลต่างๆ ที่พี่ท่านุกับคณะแถลงให้ทราบว่าเป็นอนุสนธิ์แห่งการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ ผมได้พิจารณาใคร่ครวญและทบทวนโดยละเอียดแล้วกับได้ใช้เวลาพิจารณาด้วยว่า เมื่อได้เลิกคติกาหมู่บ้านแล้ว ข้อต่างๆ ที่รายชื่ออยู่นั้น จะแก้ไขเปลี่ยนแปลงให้กลับกลายเป็นดีไปได้หรือไม่ ก็ยังไม่เห็นมีท่าทีว่าจะบังคาลให้กลับกลายเป็นดีไปอย่างใด บางเรื่องกลับร้ายมากขึ้นด้วยซ้ำ เช่น เรื่องความไม่สงบตามชายหมู่บ้านของเราเป็นต้น ผมสังเกตเรื่องจากที่ห่างไกลแล้วก็ยังไม่พอใจ ยังไม่แน่ใจเมื่อมีโอกาส ผมก็เดินทางมาแวะที่บ้านไทยเจริญสองครั้ง เพื่อพูดคุยตา และฟังด้วยหู ผลลัพธ์ก็ยืนยันตามความเห็นเดิมนั่นเอง เพราะปัญหาความสงบเรียบร้อยก็ดี ภัยจากภายนอกหมู่บ้านก็ดี ปัญหาเศรษฐกิจก็ดี ปัญหาสังคมก็ดี ปัญหาเยาวชนก็ดี ปัญหาเหล่านี้ น่าจะแก้ไขได้ทั้งสิ้น

ถ้าได้ทำกันจริงจัง โดยไม่ต้องเลิกกตึกาหมู่บ้าน ถ้าจำเป็นจริงๆ จะ
ยุบสมัชชาเสียให้เลิกกันมาใหม่ก็ได้ ข้อสำคัญที่สุดก็คือ การจำกัด
สิทธิของมนุษย์ การห้ามชาวบ้านไทยเจริญมิให้ใช้สมองคิด ปากพูดมือ
เขียนโดยเสรี และมีให้ประชุมปรึกษาเรื่องราวต่างๆ เกี่ยวกับการปกครอง
หมู่บ้านที่รักของเราทุกคนโดยเสรีนั้น กลับเป็นการตัดหนทางมิให้
หมู่บ้านไทยเจริญได้รับประโยชน์จากสมองอันประเสริฐของชาวบ้าน
ทั้งในฐานะปัจเจกชน และในฐานะส่วนรวมด้วย

พี่ทำนุอาจจะแย้งผมได้ว่า เท่าที่มีการเปลี่ยนแปลงมา ก็
เห็นแต่เจ้าหน้าที่หมู่บ้านและประชาชนชาวบ้านอนุโมทนาสาธุกัน
โดยทั่วไป จะมีเสียงคัดค้านบ้างก็เพียงคนโง่ๆ ไม่กี่คน ผมขอเรียนด้วย
ความเคารพว่า เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ของบ้านนั้น เขาได้ประโยชน์จากการ
เลิกสมัชชา ไม่ต้องยุ่งหัวใจกับสมาชิกสมัชชา พุดกันง่าย ๆ คือไม่มีใคร
ขัดคือไม่มีใครขัดคอ ส่วนชาวบ้านนั้น พี่ทำนุก็ทราบดีว่า ชาวบ้านไทย-
เจริญส่วนใหญ่ ถือศาลารัฐรักษาตัวรอดเป็นยอดดี ผมขอยืนยันว่าผม
เองก็เคยเป็นหัวหน้างานมาแล้ว จะทำถูกทำผิดหาคนแย้งหาคนได้
เถียงได้ยาก เพราะเขารัฐรักษาตัวรอดเป็นยอดดีทั้งนั้น ส่วนที่ว่ามีเสียง
คัดค้านแต่เพียงน้อยนั้นก็จริง แต่จริงเพราะเหตุว่ายามพกพาอาวุธของ
พี่ทำนุและคณะคอยปรามอยู่ตั้งแต่ต้นมือแล้ว โดยใช้ความเกรงกลัวเป็น
เครื่องบันดาลให้มีเสียงคัดค้านอ่อนลงๆ ถ้าอยากทราบชัดว่าชาวบ้าน
มีความจริงใจอย่างไรก็ลองเลิกวิธีขู่เข็ญทำให้หวาดกลัวเสียเป็นไร

อย่างไรก็ตาม ที่ผมบันทึกนี้มา ก็หาได้ประสงค์ที่จะกล่าวแย้งพี่
ทำนุเป็นสำคัญไม่ ผมใคร่จะเรียนเสนอข้อที่พี่ทำนุกับผมเห็นพ้องต้อง

กันเป็นจุดเริ่มต้น นั่นคือ เราจะพัฒนาบ้านไทยเจริญให้เจริญยิ่งขึ้นไป การพัฒนานั้นต้องพัฒนาให้สมบูรณ์ทุกด้าน จึงจะเกิดประโยชน์จริงจังก้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านความสงบเรียบร้อย ด้านศีลธรรม ด้านวัฒนธรรม ด้านปัญญาและการศึกษา และด้านการปกครอง เป็นอาทิ

ในด้านการปกครอง ตั้งแต่ผมรู้จักพี่ท่านุจนรักใคร่นับถือเป็นส่วนตัวมากกว่า 20 ปี ผมได้ยินอยู่เสมอว่าพี่ท่านุ (และคณะ) นิยมเสรีประชาธรรม (ฝ่ายแดงจำกัดเสรีประชาธรรม เราเคยอ้างอยู่เสมอ ซึ่งก็เป็นความจริง) จึงได้อุทิศค่าใช้จ่าย เวลา ความพินิจพิจารณา สมอบ และเงินทองของหมู่บ้านร่วม 10 ปี ทำคึกคักของหมู่บ้านขึ้นมา ที่พี่ท่านุ (และคณะ) นิยมหลักเสรีประชาธรรมนั้น ผมก็นิยมด้วยอย่างจริงจัง ทุกวันนี้ ในหมู่บ้านที่เจริญทั้งหลายเขามักจะสนใจกับสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ ซึ่งหากเป็นพิษ ก็จะเป็นภัยแก่มนุษยชาติอย่างใหญ่หลวง เขาเกรงผลร้ายของวิทยาศาสตร์เมื่อเรานำไปใช้ในทางที่ผิด เช่น กลิ่นไอน้ำมันรถยนต์ คิว้นดำจากโรงงาน การใช้สารเคมีในทางที่เป็นพิษแก่ลุ่มน้ำและดิน ป่าฟ้าเขาเป็นต้น สำหรับหมู่บ้านไทยเจริญของเราก็มีสิ่งแวดล้อมที่เป็นพิษอยู่เป็นอันมาก แต่ผมว่าอะไรก็ไม่ร้ายเท่าพิษของความเกรงกลัว ซึ่งเกิดจากการใช้อำนาจขู่เข็ญ และการใช้อำนาจโดยผลการ (แม้ว่าจะใช้ในทางที่ถูก) เพราะความเกรงกลัวย่อมมีผลสะท้อนเป็นพิษแก่ปัญญา เมื่อปัญญาเป็นพิษแล้ว ในบางกรณีก็กลายเป็นอัมพาตใช้อะไรไม่ได้ บางกรณียิ่งร้ายไปกว่านั้น ปัญญาเกิดผิดสำแดง อัศจรรย์นัก ๆ เข้า เกิดระเบิดขึ้นอย่างที่คิดมีมาแล้วในหมู่บ้านอื่นๆ หลายแห่ง ทุกวันนี้ อ่านหนังสือพิมพ์แต่ละวันก็พบโดยทั่วไป

ภัยจากภายนอกหมู่บ้านไทยเจริญนั้น ผมเห็นด้วยกับพี่ทำนุว่า ต้องขจัดให้สิ้นไป แต่ถ้าหมู่บ้านของเรามีแต่การใช้อำนาจ ไม่ใช่สมองไปในทางที่ควรเช่นที่บรรพบุรุษไทยเราเคยใช้มา จนสามารถรักษาเอกราชได้มาช้านาน เมื่ออำนาจทำให้กลัว ทางชีววิทยาทำนุว่าไว้ว่าเส้นประสาทบังคับให้หลับตาเสียและเวลาหลับตานั้นแหละเป็นเวลาแห่งความหายนะ ปรบักษ์ของเราจะถือโอกาสเราหลับตาเมื่อใด เขาได้เปรียบเมื่อนั้น

อีกประการหนึ่ง ที่ผมเห็นว่าสำคัญมาก คือพี่ทำนุก็ 60 เศษ ผมก็ใกล้จะ 60 เข้าไปทุกที ต่างก็จะลาโลกกันไปไม่ช้า ผมก็มีความทะเยอทะยานเช่นเดียวกับพี่ทำนุ ที่จะทิ้งโลกและหมู่บ้านไทยเจริญไว้ให้ลูกหลาน เป็นโลกและหมู่บ้านที่น่าอยู่ มีความสงบสุข เป็นไทยสมชื่อ และเจริญสมหวัง ปัจจัยสำคัญของความเป็นไทยและความเจริญ คือ ความสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงอะไรในหมู่บ้านของเราโดยสันติวิธี และเป็นไปตามกติกากฎ ถ้าเราทำได้เพียงเท่านี้ แม้จะไม่สามารถทำอย่างอื่นได้มากนัก ผมว่าพี่ทำนุจะมีบุญคุณแก่เยาวชนของเราอย่างเหลือหลาย

บางคนอาจจะตั้งปัญหาว่า เยาวชนทุกวันนี้ ควรหรือที่จะส่งเสริมให้มีสิทธิและเสรีภาพ ตามกติกากฎหมู่บ้าน นำสนับสนุนละหรือ ทุกวันนี้ ความประพฤติของเยาวชนมักจะเลวทรามน่าหมั่นไส้ ผมเองก็หมั่นไส้ อยู่หลายครั้งหลายหน แต่พี่ทำนุเองก็มอบหมายให้ผมเกลือกกลั้วมากับเยาวชนเป็นเวลาหลายปี เมื่อผมพิจารณาด้วยความเที่ยงธรรมแล้ว ผมกลับรู้สึกภาคภูมิใจในเยาวชนของหมู่บ้านไทยเจริญเรา แทนที่จะรู้สึกหมั่นไส้ เขาสงบเสงี่ยมเจียมตัว และคารวะพวกเรามากกว่าและผิดกับที่เห็นมาในหมู่บ้านอื่นๆ ผมเห็นใจเยาวชนที่เขาได้รับการสั่งสอนจากพวกเรา

ให้รักหลักประชากรธรรม (ซึ่งก็ถูกต้อง) ให้รักและนิยมเสรีภาพในการคิด การพูด การเขียน และการสมาคม (ซึ่งก็ถูกต้อง ปรากฏในกติกาหมู่บ้าน ตลอดมาทุกกติกา) และเขานำเอาคำสั่งสอนของพวกเรานั่นเองไป ประทับหัวใจของเขา พอหมู่บ้านมีกติกาขึ้น เขาก็ดีใจ เพราะเป็นไปตาม ความคาดหวังของเขา ซึ่งตรงกับคำสั่งสอนของพวกเรา แต่กติกาที่มี ชีวิตอยู่ไม่นาน ก็ถูกปลิดไปโดยฉับพลัน และไม่มีอะไรให้ความหวัง ได้แน่นอนว่าจะคืนชีพกลับมากำหนดเมื่อใด ใครเล่าจะไม่เสียดาย ใครเล่า จะไม่ผิดหวัง เพราะเขาคาดหวังจะได้มีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ความ เจริญให้แก่หมู่บ้านไทยเจริญตามกติกาของหมู่บ้าน แต่กระนั้นก็ตาม เยาวชนของเราก็ยังตั้งอยู่ในความสงบ พยายามข่มความกลัวบ้างเมื่อพูด จาขออริ่งแก่พวกเรา เพราะเขายังเชื่อในเจตนาอันดีของคนปุ่นเรา อย่างนี้ จะไม่เอ็นดูจะไม่เมตตากรุณา และภาคภูมิใจในเยาวชนของเราได้อย่างไร?

ด้วยเหตุผลนานาประการที่ผมได้เรียนมาแล้วข้างต้น และ ด้วยความรักใคร่เคารพในพี่ท่านุ ผมจึงขอกราบเรียนวิงวอนให้ได้โปรด เร่งให้มีกติกาหมู่บ้านขึ้นเกิดโดยเร็วที่สุด ในกลางปี 2515 หรืออย่าง ซ้ำก็อย่าให้ข้ามปีไป โปรดอำนวยให้ชาวบ้านไทยเจริญ มีสิทธิเสรีภาพตาม หลักประชากรธรรม สามารถเลือกตั้งสมาชิกขึ้นโดยเร็วอย่างที่พี่ท่านุได้ ทำมาแล้ว ก็จะเป็นบุญคุณแก่ชาวบ้านไทยเจริญอย่างเหลือคณาทั้ง ในปัจจุบันและอนาคต

ด้วยความเคารพนับถือ

แจ่ม เย็นยิ่ง

บันทึกประชารัฐไทยโดยสันติวิธี

อนุสนธิของจดหมายนายเข้ม

นายเข้มเขียนจดหมายถึงนายทำนุ เมื่อกุมภาพันธ์ปีนี้ เพราะเหตุหลายประการ บางประการได้กล่าวไว้ในจดหมายนั้นแล้ว แต่ยังมีเหตุจงใจอย่างอื่นอีก เช่น

ก. คนไทยที่ใฝ่เสรีภาพ จำนวนมากอยากจะเขียน อยากจะพูดเพื่อเรียกร้องสิทธิเสรีภาพกลับคืนมา โดยเร็ว แต่ไม่สามารถรวมกันแสดงออกมาได้ (ตัวอย่าง โปรดดู ละครเรื่อง “เมื่อฉันสำเร็จความใคร่ด้วยตัวเอง ในอาณาจักรแห่งความกลัว ที่ฉันฝันไป” ในคอลัมน์ปฏิกริยา ในสังคมศาสตร์ปริทัศน์ มีนาคม 2515 ซึ่งเป็นเรื่องจริง)

ข. หนุ่มสาวนิสิตนักศึกษา ที่นิยมในสันติวิธี ไม่สามารถแสดงความเห็นให้ประจักษ์ได้ มิหนำซ้ำถูกปราบและถูกสะกดรอยตามทั่วไป ถ้าผู้รักสันติที่เป็นผู้แทนนิสิตนักศึกษาเหล่านี้ ถูกปราบและประณามหนักเข้าผู้ที่มีหัวรุนแรงจะเฟื่องขึ้นในกลุ่มนิสิตนักศึกษา และอาจเกิดเรื่องร้ายขึ้นได้

ค. เหตุการณ์ภายในประเทศร้ายลงทุกที ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความสงบเรียบร้อย หรือการปกครอง เมื่อได้ยุบเลิกรัฐธรรมนูญแล้ว การบริหาร 4-5 สาย ก็ยังสับสนอลหม่าน ไม่มีท่าว่าจะแก้ปัญหาต่างๆ

ได้โดยเร็ว

ปัญหาการเมืองต่างประเทศรุนแรงเข้าทุกวัน การจำกัดเสรีภาพ ยิ่งจะก่ออุปสรรคในการคิดแก้ปัญหาที่ยิ่งขึ้น เพราะประชาชนประหนึ่งว่าไม่ใช่ธุระ มิได้มีส่วนร่วมในการพิจารณา เพื่อแก้ปัญหาของชาติ ทั้ง ๆ ที่ปัญหาสำคัญนี้ จะแก้ไขได้ด้วยความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันทั่วประเทศ

ผมมีฐานะปานนี้ แก่ปานนี้แล้ว ถ้าไม่จับเรื่องและริเริ่ม จะคอยให้ใครริเริ่มก็กระไรอยู่

ผมได้พูดได้เขียนเสมอว่า ทราบดที่ยังไม่พ้นเกษียณอายุราชการ จะไม่ขอรับตำแหน่งการเมืองใดๆ เป็นอันขาด การเขียนจดหมาย นายเข้มไม่ใช่การขอรับตำแหน่งการเมือง แต่เป็นการใช้สิทธิเสรีภาพของพลเมืองไทยผู้หนึ่ง

ส่วนที่มีผู้จินตนาการว่า จะหาเสียงจากนิสิตนักศึกษา นั้น จำเป็นละหรือที่จะหาเสียง? จำเป็นละหรือที่จะต้องตอบมากไปกว่านี้?

ความสำคัญยิ่งของสันติวิธี

ถ้ายึดมั่นในหลักประชาธิปไตยแล้ว ไม่มีวิธีใดเพื่อได้มาซึ่งประชาธิปไตยนอกจากสันติวิธี

การใช้อาวุธขู่เข็ญประทัดประหารกัน เพื่อประชธรรมนั้น แม้จะสำเร็จอาจจะได้ผลก็เพียงชั่วคราวช่วยยาม จะไม่ได้ประชธรรมถาวร เมื่อฝ่ายหนึ่งใช้อาวุธแล้ว อีกฝ่ายหนึ่งแพ้ ก็ยอมคิดใช้อาวุธโต้ตอบเมื่ออาวุธปะทะกันแล้วจะรักษาประชธรรมไว้ได้อย่างไร ตัวอย่างมีทั่วไปในแอฟริกา เอเชีย อเมริกาใต้ และผู้ที่สมคบกันใช้อาวุธแสวงอำนาจนั้น ภายหลังก็มักจะแตกแยกกันเพราะชิงอำนาจกัน ใช้อาวุธ

ต่อสู้ซึ่งกันและกันอีก ไม่มีที่สิ้นสุด

สันติวิธีเพื่อประชารคมนั้น เมื่อใช้กับฝ่ายที่มีอาวุธก็ไม่แน่ว่าจะกระทำสำเร็จ และแม้จะสำเร็จก็ต้องใช้เวลานาน เช่น มหาตม คานธี ใช้กับอังกฤษต้องระง่ำลำบาก ต้องมานะอดทนเด็ดเดี่ยว ต้องอาศัยความกล้าหาญมากกว่าผู้ที่ใช้อาวุธ เพราะมือเปล่าต้องเผชิญกับอาวุธ

สมมติว่า เรานึกใจท้อเสียก่อนว่าสันติวิธีจะไม่สามารถ นำประชารกรรมมาได้ (ความจริงไม่น่าท้อเสียก่อน) สมมติว่าไม่มีหวังสำเร็จ ก็นำคิดว่าควรจะทำ หรือควรจะทำควรจะทำเพื่อเสรีภาพหรือสำหรับผมแม้จะไม่มีหวังสำเร็จ ก็อดเขียนอดพูดไม่ได้ มิฉะนั้นแล้วจะคับใจเหลือประมาณ เพราะขัดหลักการในใจ จะเสียคยโอกาส จะมองหน้าเพื่อนฝูง พี่น้อง ลูกหลาน ลูกศิษย์ไม่ได้

ชาวรัสเซียเพียงหยิบมือที่คัดค้านรัฐบาลโซเวียตที่กำลังจัดเสรีภาพ นักเขียนและศิลปิน และที่ยกทัพเข้าย่ำยีเชโกสโลวะเกีย นั้น เขาไม่ได้คาดหวังว่าจะทำสำเร็จได้ผล แต่เขาก็ทำเมื่อถูกจับขึ้นศาล เขาแถลงว่า “พวกข้าพเจ้าทราบตระหนักดีว่า จะถูกจับและฟ้องด้วยข้อหาเท็จ ด้วยการปลุกพยานเท็จ (เขาใช้สันติวิธีประท้วง แต่ถูกหาว่าก่อการจลาจล) และทราบล่วงหน้าแล้วว่าต้องโทษหนักและทารุณเพียงใด (ถูกส่งเข้าค่ายกักกันและให้ทำงานหนักคนละหลาย ๆ ปี) แต่พวกข้าพเจ้าก็จำเป็นที่จะแสดงให้โลกทราบว่า ในโซเวียตรัสเซีย ยังมีราษฎรหลายคนที่ไม่ชอบให้รังแกเชโกสโลวะเกีย” ทุกวันนี้ก็ยังมีผู้ประท้วงรัฐบาลโซเวียตอยู่และมีหนังสือพิมพ์ใต้ดิน เช่น Diary of Current Events ออกเผยแพร่ทางลับอยู่ทั่วไป

ผู้รักเสรีภาพในยุโรป แอฟริกา อเมริกาใต้ และเอเชีย ยังยืนหยัดป้องกันสิทธิเสรีภาพด้วยสันติวิธีอยู่เป็นอันมาก ไม่ว่าจะมิหวังสำเร็จหรือไม่

สรุปความว่าสันติวิธีเป็นวิธีเดียว เพื่อประชาธรรมถาวร คงต้องใช้เวลานาน คงต้องเสียสละ คงต้องกล้าหาญเด็ดเดี่ยวเป็นพิเศษ คงเป็นที่เหยียดหยันของผู้อื่น แต่ถ้ามั่นในหลักการจริงใจความมานะอดทนยอมตามมาเอง

วิธีสันติ

จุดหมายปลายทาง คือ สิทธิเสรีภาพของประชาชนทางการเมือง ซึ่งเราเรียกว่าประชาธิปไตย คือ ธรรมเป็นอำนาจ ไม่ใช่อำนาจเป็นธรรม (ประชาธิปไตยโดยเดี๋ยวนี้ใช้กันจนเพื่อความหมายไป) บ้านเมืองที่มีธรรมนั้นมีชื่อมีแปะ ไม่ใช่ปกครองกันตามอำเภอใจของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

ประชาธรรมยอมสำคัญที่ประชาชน ถ้าประชาชนส่วนใหญ่ไม่ต้องการ ประชาธรรม ก็ยอมไม่มีทางที่ใครจะหุบยื่นให้

ฉะนั้นจุดเริ่มต้นและจุดหมายสุดท้าย คือ ประชาชนชาวไทย สิทธิเสรีภาพของประชาชนไทย

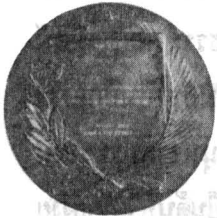
ในบรรดาประชาชนนั้น ไม่ว่าจะแห่งใด ย่อมมีผู้นำ ในกรณีนี้คือ ผู้ที่ได้สำนึกแล้วในสิทธิเสรีภาพ และใครเล่าที่ได้สำนึกเช่นนี้ ถ้าไม่ใช่ผู้ที่ได้มีวาสนาได้รับการศึกษา ทั้งภายในและภายนอกประเทศ เมื่อมีวาสนาถึงเพียงนี้ก็ย่อมต้องมีหน้าที่ความรับผิดชอบมากกว่าผู้อื่น การนำไม่ใช่เป็นสิทธิหรืออภิสิทธิ์ แต่เป็นหน้าที่

ป๋วย อึ๊งภากรณ์ : เกียรติประวัติ

บุคคลสำคัญผู้แสดงบทบาทอยู่เบื้องหลังความสำเร็จของประเทศไทยในการขยายตัวทางเศรษฐกิจ โดยมีเสถียรภาพทางการเงินควบคู่กันไปก็คือนายป๋วย อึ๊งภากรณ์ ถึงแม้ว่าจะไม่เป็นที่รู้จักในหมู่สาธารณชนมากนัก แต่ในวงการรัฐบาลและวงการธนาคารรวมทั้งบุคคลผู้ต่อต้านความพยายามของเขาด้วยต่างก็ให้ความยอมรับนับถือนายป๋วย อึ๊งภากรณ์เป็นอย่างมาก นายธนาคารระดับระหว่างประเทศยกย่องนายป๋วยว่าเป็นผู้ว่าการธนาคารกลางที่มีความสามารถดีเด่นคนหนึ่งของโลก...

...โดยการกระทำให้เห็นเป็นตัวอย่าง นายป๋วยได้ทำให้ผู้ร่วมงานและเจ้าหน้าที่ของเขาเปี่ยมไปด้วยความภาคภูมิใจและชื่นชมกับการปฏิบัติกันอย่างมีคุณภาพ นอกจากนี้การกระทำของนายป๋วยยังเป็นแรงบันดาลใจสำหรับข้าราชการผู้ขยันขันแข็งคนอื่น ๆ จำนวนมากในขณะเดียวกันอีกด้วย นายป๋วยผู้ซึ่งถือว่า ความเรียบง่ายคือความงามและความซื่อสัตย์สุจริตคือคุณค่าสูงสุดของชีวิตข้าราชการ เป็นหลักประจำใจซึ่งยึดถือมาช้านาน และได้เผยแพร่งกับเพื่อนร่วมงานด้วยว่า “พวกเราในฐานะนักเศรษฐศาสตร์ผู้แสวงหาความจริงและผู้ให้วิชาชีพ จะต้องไม่เป็นเพียงผู้ที่คอยเรียนรู้อยู่เสมอและทำงานอย่างมีประสิทธิภาพเท่านั้น พวกเราจะต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตและต้องแสดงให้เห็นปรากฏอกมาถึงความซื่อสัตย์สุจริตนั้น อย่างเพียงพอที่จะเรียกร้องให้ผู้อื่นมีความซื่อสัตย์สุจริตด้วย ”

มูลนิธิแมกไซไซ

สิงหาคม 2508

มณีนีลา, ฟิลิปปินส์

วิธีการแยกได้เป็นสองระยะ

1. วิธีระยะยาว

1.1 พยายามพูด เขียน เรียกร้องสิทธิเสรีภาพของมนุษย์อย่าให้
ประทับใจดับ ถ้ามีคืบไปนานๆ จะลืมนั่นกันได้ง่าย

1.2 แต่ถ้าคนที่รักเสรีภาพ พยายามปฏิบัติหน้าที่การงานของ
คนให้ดีเด่นด้วยความซื่อสัตย์สุจริต อย่าให้มีมลทิน ทำประโยชน์ให้
แก่คนหมู่มากทั้งในชนบทและในเมือง จะเป็นที่รักเคารพและศรัทธา
แก่ประชาชนเอง แม้ว่าจะลำบากและใช้เวลานาน

1.3 การรักษาประชธรรมนั้น ป้องกันง่ายกว่าแก้ เมื่อมีรัฐธรรมนูญ
เมื่อใด รวบรวมกันเป็นปีกแผ่น เป็นสมาคม เป็นชุมนุม เพื่อสงวน
รักษาและป้องกันรัฐธรรมนูญ มิให้ใครยุบเลิกไปอีก การป้องกันรัฐ
ธรรมนูญ มิใช่หมายความว่าแก้รัฐธรรมนูญไม่ได้เปลี่ยนแปลงแก้ไข
ได้ แต่ต้องเป็นไปโดยชอบและสันติวิธีแห่งกฎหมาย

1.4 หากเกิดกรณีที่จำเป็นต้องป้องกันรัฐธรรมนูญ เมื่อผู้
รักเสรีภาพเป็นที่เชื่อถือเคารพของประชาชน ได้รวบรวมกันเป็นปีกแผ่น
ดังกล่าวแล้ว ก็ย่อมจะหาวิธีอันสันติได้รับความสนับสนุนจากประชาชน
สามารถป้องกันเหตุร้าย เช่น การยึดอำนาจด้วยอาวุธ เป็นต้น ได้โดยง่าย
สมมติว่าผู้รักเสรีภาพเหล่านั้นเป็นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ เป็นศาสตรา
จารย์ที่มีชื่อเสียง เป็นพ่อค้าที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม เป็นนักวิทยาศาสตร์
สำคัญ เป็นจิตรกร เป็นศิลปินเอก ฯลฯ รวมกันมีจำนวนมากพอใช้
สันติวิธีไม่ร่วมมือกับผู้ที่ใช้อำนาจจะเลิกล้มรัฐธรรมนูญ ก็คงจะได้ผล
ดีกว่าที่ต่างคนต่างนอนงอมืองอเท้า ให้เสื่อมสิทธิเสรีภาพไป

1.5 ข้อที่ควรระวังคือ ผู้รักเสรีภาพที่มีการศึกษาสูงนั้นมักจะแตกสามัคคีกันง่าย เท่าที่ได้มีการปกครองระบบรัฐสภามาก็สี่สิบปี ล้มลุกคลุกคลานตลอดมา เพราะเหตุสำคัญเหตุหนึ่ง คือความแตกสามัคคีในบรรดาผู้ใฝ่เสรีภาพ มักจะทะเลาะโกรธเคืองกันในเรื่องเล็กน้อยมีการปะทะกันส่วนตัวทั้งทางคารมและการกระทำ ทั้งๆ ที่ใฝ่เสรีภาพอยู่ด้วยกัน ฉะนั้นขอให้ผู้ใฝ่เสรีภาพทั้งหลายปรองดองกัน ผันผ่อนหย่อนตามกันบ้างเพื่อประโยชน์ในหลักใหญ่ คือการแสวงและสงวนสิทธิและเสรีภาพ

1.6 ถ้าใครกระทำดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ยังพลาดพลั้งไปอีก ก็ควรคิดเสียว่าการได้มาซึ่งของดี คือ สิทธิเสรีภาพนั้น ต้องลำบากจึงจะสำเร็จ และกลับกัน เมื่อลำบากแล้วได้มาต้องเป็นของดีแน่ เมื่อพลาดไปแล้วก็ต้องเริ่มกันใหม่ มานะก่อให้เกิดสำเร็จ (คนอายุเกิน 50 อย่างผม คงจะไม่มีความเห็นประจักษ์จริงในประเศไทย แต่คนที่ไม่เกิน 40 คงจะมีหวัง)

2.วิธีในปัจจุบัน

2.1 แต่ละกลุ่มของผู้รักเสรีภาพคงจะอยู่ห่างไกลกันบ้างแต่ก็ควรจะมีสัมพันธติดต่อกันอยู่เสมออย่าให้ขาดสาย เพื่อให้ทราบกันและกันว่าใครบ้างคิดอย่างเดียวกัน จะได้แลกเปลี่ยนทรรศนะกันได้เสมอ

2.2 แต่ละกลุ่มของผู้รักเสรีภาพควรศึกษาภาวะและข้อเท็จจริง ความเคลื่อนไหวภายในประเทศไทยอยู่เสมอ

2.3 ในการแลกเปลี่ยนข่าวสารภาวะและทรรศนะความคิดเห็นกันหลายๆ กลุ่มคงจะต้องอาศัยมีศูนย์กลางเพื่อสัมพันธ์กันได้สะดวก

คงจะตกลงกันหาศูนย์ได้ไม่ยากนัก

2.4 เพื่อให้ প্রতিปแห่งเสรีภาพคงส่องสว่างอยู่ตลอดไปไม่
เลื่อนกลาง แต่ละคน แต่ละกลุ่มควรจะเขียนและพูดเรียกร้องประชาธรรม
ให้ได้มาโดยเร็วที่สุด โดยไม่ขาดสาย (ผมจะเขียนอยู่เรื่อยๆ ใครจะเขียน
หรือไม่ ไม่สำคัญ แต่ถ้าช่วยกัน ผลัดกันเขียนก็จะมึ่น้ำหนักมากขึ้น) และ
ควรจะศึกษาว่ารัฐธรรมนูญที่เราจะได้มาในอนาคตนั้น ควรจะมีรูป และ
สาระอย่างไรจึงจะเข้าหลักประชาธรรม ความคิดเห็นที่ได้จากการศึกษานั้น
ก็ควรเผยแพร่ให้ทราบกันโดยเปิดเผย

2.5 ผู้ที่ไร้เสรีภาพทุกคน ทุกกลุ่ม ควรจะช่วยซึ่งกันและกันใน
กรณีที่ผู้ใดผู้หนึ่งถูกประทุษร้าย หรือจำกัดเสรีภาพ เนื่องด้วยการกระทำเพื่อ
เสรีภาพประชาธรรม การช่วยซึ่งกันและกันเช่นนี้ย่อมจะต้องร่วมกันเป็น
จำนวนมากพอ จึงจะสามารถทำให้เกิดผลได้ทั้งทางตรง คือช่วยได้จริง และ
ทางอ้อม คือช่วยให้เกิดมติมหาชน มีเมตตาแก่ผู้ที่ได้ทุกข์ กรณีจะเป็น
อย่างไรก็ตาม การช่วยเหลือนี้ควรเป็นไปโดยสันติวิธี

ข้อความต่างๆ ในบันทึกนี้ เขียนขึ้นเพื่อเสนอเป็นความเห็น
สำหรับพิจารณากัน ใครไม่เห็นด้วยในสาระสำคัญ ก็ไม่จำเป็นต้องเชื่อ
ถือหรือปฏิบัติตามรายละเอียดต่างๆ นั้น แก่ใจเปลี่ยนแปลงไว้ได้ราย
ละเอียด แต่หลักการที่ขอยึดมั่นเปลี่ยนไม่ได้ คือ สันติวิธีเพื่อประชาธรรม

เคมบริดจ์ สหราชอาณาจักร

27 เมษายน 2515

ทำไม CSI จึงเป็น Soft Contact Lens ที่มีราคาแพงที่สุดในโลก

IWSR:.... **CSI** เป็น **Soft Contact Lens** ชนิดเดียวที่ผลิตจากเนื้อวัสดุที่มีคุณภาพสูง เรียกว่า **GMA (Glyceryl Methacrylate)** ซึ่งมีช่องว่างระหว่างโมเลกุลเล็กมาก จึงป้องกันไม่ให้คราบตะกอนจำพวกโปรตีน ไขมัน แคลเซียม ที่มีอยู่ในน้ำตา ซึมผ่าน และเคลือบจับติดเนื้อเลนส์ ไม่เกิดหินบนจับเลนส์

IWSR:.... **CSI** เป็น **Soft Contact Lens** ชนิดเดียวที่ต่อต้านสารตะกอนในน้ำตา ไม่ทำให้ตัวเลนส์สกปรก จึงช่วยลดการเกิดเยื่อบนหนังตาบนอักเสบ (**GPC**) ได้อย่างดี

IWSR:.... **CSI** เป็น **Soft Contact Lens** ชนิดเดียวที่มีความหนาแน่นของโมเลกุลสูง ไม่บดบังพ้องาย จึงให้ความคมชัดที่ดียิ่งกว่า **Soft Contact Lens** ทั่วไป

IWSR:.... **CSI** เป็น **Soft Contact Lens** ที่มีปริมาณการอมน้ำต่ำ (38.6%) ไม่มีการดูดซึมสิ่งสกปรก ให้ผลที่ดีกว่า **Soft Contact Lens** ที่มีปริมาณการอมน้ำสูง จึงทำให้มีอายุการใช้งานที่ยาวนานกว่าเลนส์ทั่ว ๆ ไป

IWSR:.... **CSI** เป็น **Soft Contact Lens** ที่ได้รับการออกแบบให้เนื้อเลนส์มีความบางเป็นพิเศษ เพื่อให้ออกซิเจนซึมผ่านเข้าสู่กระจกตาได้ดี จึงทำให้สวมใส่สบายและปลอดภัย

IWSR:.... **CSI** เป็น **Soft Contact Lens** ที่มีประจุไฟฟ้าเป็นกลาง **Neutral Charged** จึงไม่ยอมให้คราบตะกอนหรือสิ่งสกปรกจับติดบนผิวเลนส์ ช่วยให้ทำความสะอาดได้ง่าย

IWSR:.... จากการสำรวจการเลือกใช้ **Soft Contact Lens** ในสหรัฐอเมริกา พบว่า **CSI** เป็น **Soft Contact Lens** ที่จักษุแพทย์ชั้นนำเลือกใช้เป็นอันดับหนึ่ง*

ด้วยคุณภาพที่สูงของ **CSI**

จึงไม่แพงไปกว่าคุณค่าของคุณตาของคุณ

REGENCY

FINEST GRAPES

V. S. O. P.

REGENCY

BRANDY

International
Food Europe Award

DISTILLED AND BOTTLED BY
SUWANNAPHROME DISTILLERY CO., LTD.
THAILAND

70 CL 36

รสนิยมมีระดับ รีเจนซี่ บรันดีไทย